

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ ve EDEBİYATLARI
(İTALYAN DİLİ ve EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

DİNO BUZZATI'NİN ÖYKÜLERİNDE TEKİNSİZ DUYGULAR

Yüksek Lisans Tezi

Damla ATILAR

ANKARA-2022

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ ve EDEBİYATLARI
(İTALYAN DİLİ ve EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

DİNO BUZZATI'NİN ÖYKÜLERİNDE TEKİNSİZ DUYGULAR

Yüksek Lisans Tezi

Damla ATLILAR

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Bülent AYYILDIZ

ANKARA-2022

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ ve EDEBİYATLARI
(İTALYAN DİLİ ve EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

DİNO BUZZATI'NİN ÖYKÜLERİNDE TEKİNSİZ DUYGULAR

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bülent AYYILDIZ

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

Tez Sınavı Tarihi: .....

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (...../...../2022)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

Damla ATILAR

İmzası

.....

Sevgili Babam Merhum Yalçın ATILAR'a

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
GİRİŞ.....	iii
I. DINO BUZZATI'NİN HAYATI VE ESERLERİ.....	1
II. DINO BUZZATI'DE NORMALİN ÖTESİ.....	8
III. TEKİNSİZ KAVRAMI VE TEKİNSİZ DUYGULAR.....	15
IV. DINO BUZZATI'NİN ESERLERİNDE TEKİNSİZ DUYGULARIN İNCELENMESİ.....	21
IV.a. Yedi Kat.....	22
IV.b. Dünyanın Sonu.....	27
IV.c. Bir Damla.....	30
IV.d. Fareler.....	34
IV.e. Pelerin.....	38
SONUÇ.....	41
ÖZET.....	44
ABSTRACT.....	46
KAYNAKÇA.....	48

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasının gerçekleşmesinde bana en büyük desteği veren, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca da kendilerinden çok şey öğrendiğim, Dino Buzzati ile tanışmamı sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Nevin Özkan ve Doç. Dr. Bülent Ayyıldız'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam boyunca desteklerini esirgemeyen ve bana yol gösteren, karşılaştığım her zorlukta yardımlarına başvurduğum kıymetli tez danışmanım Doç. Dr. Bülent Ayyıldız ile eşi Arş. Gör. Dr. Ece Yassitepe Ayyıldız'a ayrıca teşekkürü borç bilirim.

Son olarak tüm yardımları için sayın hocam Arş. Gör. Barış Yücesan'a ve bu çalışmada bana en büyük motivasyonu sağlayan sevgili arkadaşım Öğr. Gör. Sinem Tekten'e teşekkür ederim.

GİRİŞ

Dino Buzzati'nin Öykülerinde Tekinsiz Duygular adlı bu tez çalışmasında, yirminci yüzyıl İtalyan edebiyatının en önemli isimlerinden biri olan Dino Buzzati'nin *Yedi Kat* (1937), *Dünyanın Sonu* (1944), *Bir Damla* (1945), *Fareler* (1953) ve *Pelerin* (1968) isimli öykülerinde geçen tekinsiz duyguların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu analizde Sigmund Freud'un 1919 yılında yayımlanan *Das Unheimliche* (Tekinsiz) makalesinden ve Eugenio Borgna'nın *Bekleyiş ve Umut* ile *Ruhun Yalnızlığı* isimli kitaplarından yararlanılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde Dino Buzzati'nin hayatına kısaca değinilmiş ve eserlerinin arka planını oluşturan öğelerden bahsedilmiştir. Çocukluğunu geçirdiği yerler, okuduğu kitaplar ve yaşadığı olaylardan etkilenen Buzzati, bunları eserlerinin ilham kaynağı olarak kullanmıştır. Bu açıdan yazarın hayatı eserlerinin temalarını anlamada önemli bir rol oynamaktadır. Ancak tam ve yetkin bir biyografi, çalışmanın sınırlarını aşacağından yalnızca öykülerde yer alan önemli noktalar üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde genel hatlarıyla fantastik edebiyat türünün tarihsel gelişiminden bahsedilerek Dino Buzzati'nin bu tür içindeki yeri açıklanmıştır. Zira Buzzati için gerçek, fantastik ve doğüstü bir arada anlam kazanır.

Üçüncü bölümde Sigmund Freud'un "tekinsiz" kavramı incelenmiş, hangi durumların ve duyguların tekinsiz olabileceğinden bahsedilerek Buzzati'nin öykülerinde incelenecek olan tekinsiz duyguların hangileri olduğuna ve bu duygulara kısaca değinilmiştir.

Son olarak dördüncü bölümde ise, bu tez çalışmasına konu olan beş öykü tek tek incelenerek "tekinsiz" kavramı çerçevesinde yorumlanmıştır. Böylelikle, tezin başlığını ve problemini oluşturan "tekinsiz" duyguların açıklanması ve bilimsel olarak değerlendirme çalışması gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, çalışmada kullanılan görseller çeşitli internet kaynaklarından elde edilmiş olup bu kaynaklar Kaynakça kısmına eklenmiştir. İnternet kaynaklarından alınan Dino Buzzati'nin verdiği İtalyanca röportajlar ve İtalyanca makalelerden yapılan alıntılar ise Türkçeye tarafımdan çevrilmiştir.

I. DINO BUZZATI'NİN HAYATI VE ESERLERİ

Dino Buzzati, 16 Ekim 1906 tarihinde, İtalya'nın Belluno kenti yakınlarında bulunan San Pellegrino'da doğar. Babası Giulio Cesare, Pavia Üniversitesinde -kısa bir süreliğine de Bocconi Üniversitesi'nde- uluslararası hukuk profesörü olarak görev yapar, annesi Alba ise dört çocuğunun eğitimi ile ilgilenir.

Yaşantısını çoğunlukla Milano'da geçiren Dino Buzzati, dünyaya gelmiş olduğu San Pellegrino'ya yaz tatillerini geçirmek için gitmeye devam eder. Buradaki atmosfer, kasabanın dağlık yapısı, doğanın insanın ruhuna işleyen görkemi ilerleyen dönemlerde eserlerinin arka planını oluşturacaktır. Nitekim, doğa Buzzati için bir esinleyici görevi görür.

Buzzati gençlik dönemlerinde büyük bir tutku ile keman çalar ve hemen ardından da piyano çalmaya başlar, yaklaşık beş yıl boyunca müzikle ilgilenmeye devam eder, hayatının ilerleyen dönemlerinde vereceği eserleri arasında bazı müzik kitapları da yer alacaktır. Öyle ki, müzik Buzzati'nin ilgi alanlarından sadece birisidir. Lise öğrenimini Milano'da, Parini Lisesi'nde tamamlar. Lisede, hayatının sonuna dek yakın arkadaş olarak kalacağı Arturo Brambilla ile tanışır. Brambilla ile birlikte edebiyatla, şiirle, resimle ilgilenirler, bir dönem Antik Mısır kültürüne duydukları merak nedeniyle sadece ikisinin anlayabileceği bir dil oluşturmaya çalışırlar. Bu gençlik dönemi yaratıcı anlamda yazarın hayatında eşsiz izler bırakır. Ayrıca Buzzati'nin arkadaşına yazdığı mektuplar daha sonra bir derleme olarak yayımlanır.

Ayrıca henüz 14 yaşındayken babasını kaybeden Buzzati'nin genç yaşında karşılaştığı bu talihsiz olay, daha sonra bir yazar olarak, eserlerinde ölüm temasını sıklıkla kullanmasında etkili olacaktır. Zira baba figürü Buzzati'nin hem edebi hem de şahsi

yaşantısının kırılma noktalarından biridir. Eserlerinde ölümü anıştırırken, yazarın hayata karşı tutumunu da açık bir şekilde görmek mümkündür.

Babasını kaybettiği yılın yaz aylarında Dolomit Dağları'nda ilk kez bir dağ yürüyüşünü tamamlayan Buzzati, burada belki de ilk edebi eseri sayılabilecek *La canzone delle montagne*'yi (Dağların Şarkısı) kaleme alır. Bu durum da doğanın ve ölümün Buzzati'de henüz erken yaşlarda bir esinleyici görevi gördüğünü işaret etmesi açısından kıymetlidir.

Hayata veda edinceye dek günlük tutan Buzzati'nin yazma tutkusu çok küçük yaşlarda başlar. Öyle ki, lise yıllarından itibaren yapmak istediği meslek de gazeteciliktir. Dolayısıyla da okuma tutkunu bir kişiliktir. Pek çok ülkeden, pek çok farklı kültürden, pek çok farklı edebiyat insanını, Dostoyevski, Gogol, Çehov, Poe, Hoffman, Wilde, Conrad, Dickens, Flaubert ve Kafka gibi önemli yazarları, büyük bir ilgiyle okur. Daha sonraları özellikle Poe, Hoffman ve Kafka'yı anıştıran, bu yazarların eserlerinden ve fikirlerinden kimi izler taşıyan bir anlatı tarzı geliştirir.

Dino Buzzati, üniversitede hukuk eğitimi alır ve öğrenimini başarıyla tamamlar. Mezun olduktan sonra da edebiyat ve resim sanatları ile ilgilenmeye, bu alanlarda çalışıp eserler vermeye devam eder. İtalyan yazar edebiyat ile resmi birbirinden ayırmaz, ikisini de kendi mesleği olarak görür; resim yapmanın kendisi için bir hobi değil, düşüncelerini ifade etmede bir araç olduğunu söyler. Yazarken kelimeler ile yaptığı işi, resim yaparken de çizgiler ve renklerle yaptığını anlatır.¹

Yaşamının dönüm noktalarından biri 1926 yılıdır. Buzzati, 1926'da askeri göreve başlar, askerlik hayatı da daha sonra eserlerine sıklıkla ilham kaynağı olacaktır.

---

¹ <http://corradofarina.altervista.org/pagine/buzzati.htm>

1928'de mezun olduktan sonra *Corriere della Sera* isimli gazetede (günümüzde de halen İtalya'nın önde gelen gazetelerinden biridir) muhabir olarak çalışmaya başlar.

1933 yılında ilk romanı olan *Barnabo delle montagne (Dağların Adamı Barnabo)*, ardından, 1935 yılında ikinci romanı *Il segreto del Bosco Vecchio (Yaşlı Ormanın Gizemi)* yayımlanır. Buzzati'nin bu iki eseri de daha sonra beyaz perdeye de aktarılır. Bu romanlarında San Pellegrino'nun dağlık coğrafyasından esinlendiğini, doğayı bir duygulanım kaynağı olarak gördüğünü söylemek mümkündür.

Edebi hayatında aynı zamanda çeşitli süreli yayınlar için de yazılar kaleme alır. Bu yazıları arasında ilk yayımlanan öyküsü ise *Sette piani (Yedi Kat)* olur. Buzzati daha sonra bu öyküyü *Un caso clinico (Klinik Bir Vaka)* ismiyle tiyatro oyunu olarak yeniden düzenler ve eser önce İtalya'da ardından da ünlü Fransız yazar Albert Camus'nün çevirisiyle Fransa'da sahnelenir.

Bu yıllarda gazete tarafından ilk kez İtalya dışında görevlendirilir; Filistin, Yunanistan, Suriye ve Lübnan'da savaş muhabirliği yapar, burada yaşadıklarını da yazarak ve çizerek kaydetmeye gayret eder.

Daha sonra İkinci Dünya Savaşı patlak vermesi üzerine, 1939 yılının Ağustos ayında orduya çağrılır ve aynı yılın ekim ayında terhis olur. Temmuz ayında tekrar askere çağrılınca Akdeniz'deki deniz hareketlerini takip etmek üzere muhabir olarak göreve gider. Söz konusu görevde savaşlara ve bir savaş gemisinin batmasına tanıklık eder, hayatını riske atar. Aynı zamanda yazma etkinliğine ara vermeden devam eder, yalnızca muharebe harekâtlarını değil, farklı farklı konuları, denizcileri ve gemideki hayatı da kayıt altına alır.

Buzzati'nin tüm dünyada tanınmasında en etkin rolü oynayan romanı *Il deserto dei Tartari (Tatar Çölü)* 1940'ta yayımlanır. Eserin temasına bakıldığında, Buzzati, gelmeyen bir düşman bekleyişinde olan askerleri konu alan eserinin ilham kaynağının

Corriere della Sera gazetesindeki işi, kendisi ve iş arkadaşlarının ağır ve monoton olan bu işte büyük bir fırsatı bekler gibi harcadıkları zaman olduğunu söyler.² *Tatar Çölü* başlıklı romanı da beyaz perdeye aktarılan eserleri arasındadır.

İlk öykü derlemesi 1942 yılında *I sette messaggeri* (Yedi Ulak) adıyla yayımlanır ve aynı isimli öykü yine tiyatro oyunu olarak da sahnelenir.

1958'de *Sessanta racconti* (Altmış Öykü) adıyla yayımladığı kısa öykülerden oluşan derleme ile oldukça önemli ve saygın bir edebiyat ödülü olan Strega Ödülü'nü almaya hak kazanır.

Daha çok roman ve öykü türünde çalışmaları olan Dino Buzzati, bunların yanında şiirler, tiyatro oyunları ve müzik hakkında kitaplar da yazmış olup, resim sanatında da eserler vermiş, çok yönlü bir kültür insanıdır.

İtalyan yazar Dino Buzzati, 1972 yılının 28 Ocak günü aramızdan ayrılır.

Nitekim, Buzzati eserlerindeki karakterler, durumlar ve bunların geçtiği yerler her çağda ve her coğrafyada yaşanabilecek olduğundan evrensel boyuta ulaşmayı başarmış, kendi ülkesiyle sınırlı kalmamış bir yazar olmuştur. Kaldı ki, eserlerinin büyük kısmında -hem edebi eserlerinde hem de yaptığı çizimlerde- kendi doğduğu ve büyüdüğü çevrenin izleri görülür:

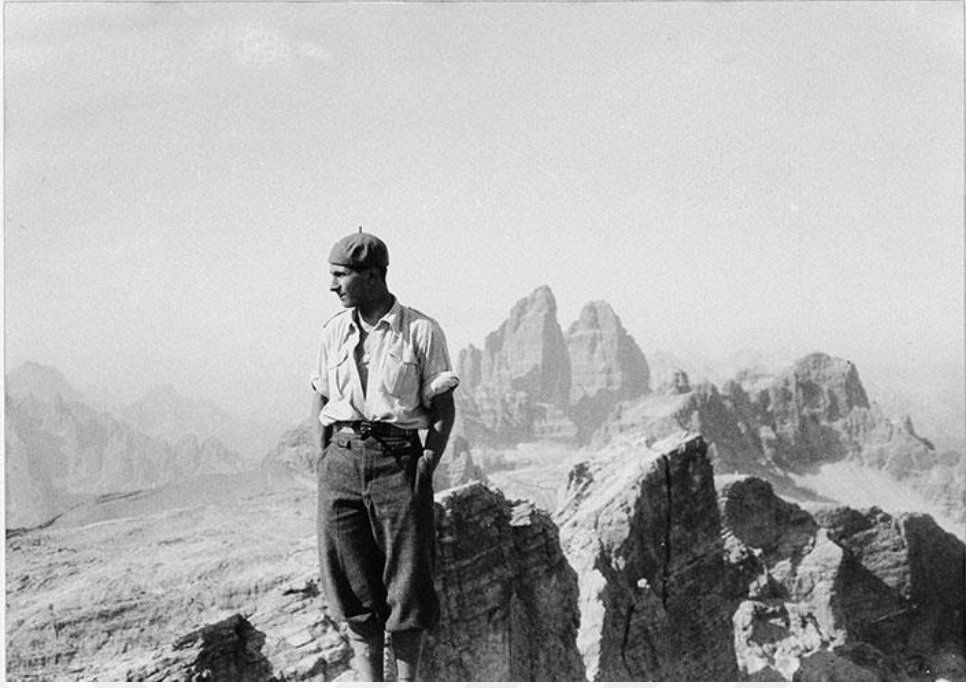
² http://www.dinobuzzati.it/la_vita.php?id=3

1. Dino Buzzati, *La Piazza del Duomo di Milano* (Milano Duomo Meydanı).

2. Dino Buzzati, San Pellegrino'daki evinin bahçesinde.

3. Dino Buzzati, 1929 yılında, bir dağda.

4. Dino Buzzati, resim yaparken.

Buzzati'nin eserlerinde, bu tez çalışmasında incelemek üzere ele alınan öykülerde de olduğu gibi, İtalyan kültüründe ve geleneğinde mevcut çok yaygın isimler kullanmıştır: Bu vesileyle ulaşmak istediği, anlattığı durumların herkesin başına gelebilecek durumlar olduğudur. Yazarın asıl amacı, hissiyatını okura aktarmak, anlatılarında okurun kendinden bir parça bulabilmesini sağlamaktır. Yine aynı şekilde, öykülerindeki olayların başlangıcı genelde günlük hayatın bir parçası olan sıradan olaylardır. Buzzati, kendisi için de daha önemli olan noktanın eleştirmenlerin değil, aksine okurun beğenisini kazanmak, okura ulaşabilmek olduğunu şu sözlerle açıklar: *“Bir yazar olarak her zaman tek bir hedefe ulaşmanın hayalini kurdum: Beni okuyan insanları harekete geçirmek. Eleştirmenler tarafından övülmekle ilgilenmiyorum. Entelektüeller tarafından beğenilmek en önemsiz nokta. Bundan ziyade, tanımadığım bir okur gelip onu ağılattığını itiraf etse gurur duyarım.”*³

---

³ <http://www.dinobuzzati.it/abbedario.php>

II. DINO BUZZATI'DE NORMALİN ÖTESİ

Buzzati öykülerinin ana temaları sıklıkla, bu tez çalışmasında da ele alacağımız konular gibi, negatif, okurda rahatsız edici bir iç huzursuzluk yaratan tekinsiz konulardır. Konular her zaman korkunç bir felaket, büyülü dünyalar, fantastik yaratıklar gibi doğaüstü durumlar olmayıp aksine daha basit ve olağan, normal hayatın bir parçası gibi başlayıp sonrasında gelişen durumlardır. Buzzati bu “sıradan” durumları kendine özgü, incelikli bir fantastik anlatı tarzı ile “normalin ötesi”ne taşımayı başarır: *“Buzzati'nin öyküleri sıklıkla günlük hayatın normal bir yönünden veya anından başlar ve dilin rafine kullanımıyla okuru ele geçirir, onu sözde gerçeklik ile fantastik arasındaki sınırda bir dünyaya (okur, gerçek dünyadan çoktan uzaklaşmış olduğunu fark etmeden) götürür.”*⁴

Bu noktada fantastik edebiyat türüne kısaca ve genel hatlarıyla değinmek yerinde olacaktır. Terim olarak incelendiğinde fantastik kelimesinin oldukça eskilere, Platon, Aristoteles gibi filozofların yaptığı tanımlamalara kadar uzandığı görülür. Platon sık sık birbirinin yerine, anlamdaş olduğu düşünülerek kullanılan “fantezi” ile “hayal/hayal gücü” kelimelerini birbirinden ayırmak için şu şekilde bir tanımlama yapar: *“Hayal, dünyevi nesnelerin (düşünceye) yansıması iken, fantezi ise bir nesneye değil, yalnızca akıl tarafından yaratılmış olan bir görüntüye işaret eder.”*⁵

Söz konusu tanımlamada da görüldüğü üzere fantezi ve hayal, gerçekliğe uzaklıkları bakımından birbirinden ayrılmaktadır; Buzzati'nin düşüncesinde ise fantezi bu bağlamda çok daha bağımsız bir role sahipken hayal ise gerçeğe daha sadık kalır.

---

⁴ Reza, Matthew, “Oltre il confine: la dilatazione dei paradigmi di realtà nei racconti fantastici di Dino Buzzati” *Italianistica: Rivista Di Letteratura Italiana Dergisi*, C. 44, S. 3, 2015, s. 127-139.

⁵ Gazich, Novella, *Racconti fantastici italiani e stranieri*, Principato, Milano, 1994, s.5.

Aslında, en azından on yedinci ve on sekizinci yüzyıl boyunca (hatta bazen daha sonrasında da), fantezi ve hayal gücü ile bunların türevleri olan "fantastik" ve "hayali", farklı dil alanlarına göre de kısmen örtüşmeye ve ayrılmaya devam etti (Lepschy 1988).

Fantezi terimi Romantik Dönemde yeni bir anlam ve yeni bir önem kazanır: Filozof Friedrich Schelling ile fantezi (*die Phantasie*) estetik etkinliğin kendisinin aracı haline gelir. [...]⁶

Genel hatlarıyla edebiyat bağlamında fantastik düşüncesine bakılacak olursa, insanlığın ilk anlatılarından itibaren fantastik öğeleri oldukça sık görülse de resmîyet kazanmış olarak neredeyse on dokuzuncu yüzyılda ortaya çıkar, nitekim bu dönemden itibaren edebi bir tür olarak anılmaya başlar.⁷

İtalya’da ise bu türün kökeni yine Antik Roma dönemlerine dek uzanmaktadır, fantastik öğeler burada edebiyat dışındaki sanat dallarında da (resim, müzik, mimari gibi) hiç şüphesiz mevcudiyet gösterir. İtalyan edebiyatı özelinde bu türde öğeler içeren en ünlü ve önemli edebi eserlerden bir tanesi ise, -şüphesiz Buzzati’nin de esin kaynaklarından biridir-, elbette Dante’nin *İlahi Komedya*’sıdır.

Çağdaş İtalyan edebiyatında fantastik denilince akla ilk gelecek isimlerden olan Dino Buzzati, eserlerinde kullandığı “normalin ötesi” ve “tekinsiz” öğeler göz önüne alındığında, pek çok eleştirmen tarafından Edgar Allan Poe ve Franz Kafka’ya benzetilmektedir. Yazarın kendisi ise bu Kafka benzetmelerinin çok sık yapılmasından bir zaman sonra rahatsızlık duymuş ve şunları dile getirmiştir:

---

⁶ Gazich, a.g.m., s.5.

⁷ Bu çalışmada fantastik, insan yaşamı ve edebiyat bağlamında bir yaratım süreci, bir yaklaşım olarak alınmıştır. Konunun kapsamını aşması nedeniyle T. Todorov’un ve diğer kimi düşünürlerin tartışmaları sınır çizmek açısından dışarıda bırakılmıştır.

Peki sence, eserlerini en açık şekilde etkileyen fantastik yazarlar ve fantastik eserler hangileridir?

Poe diyebilirim. Oscar Wilde. Ama Oscar Wilde fantastik bir yazar değil. Sonra, başkaları da Kafka diyor... Bir hiçbir şey demiyorum.

[...]

Yazmaya başladığımdan beri Kafka benim yol göstericim oldu. Birinin bu bohem yazara olan benzerlikleri, türetmeleri, taklitleri ve hatta arsızca intihallerin olduğunu belirtmediği hikayem, romanım, komedim olmadı. Bazı eleştirmenler, bir telgraf gönderdiğimde veya form doldurduğumda bile Kafka ile benzerlikleri kınadılar. Uzun yıllar boyunca bütün bunlar bende, Franz Kafka'ya göre bir aşağılık kompleksi değil, bir rahatsız olma kompleksi oluşturdu. O zamandan beri, Kafka ile ilgili daha fazla şey okumak, biyografilerini veya hakkındaki makaleleri okumak istemedim.

[...] ⁸

Buzzati, daha sonra Kafka'nın bir yazar, bir edebiyat insanı olarak kendisini halen çektiğini belirtmiştir. Kafka'dan ve onu okumaktan tamamen kopmuş değildir fakat eserlerinde söz konusu olan benzerliğin bu denli abartılmasından kişisel bir çekince, bir huzursuzluk duymaktadır. Özellikle kendi ülkesinde bu benzetme çok fazla işlenmiş olup, ona "İtalyan Kafka/İtalya'nın Kafka'sı" gibi yakıştırmalar yapılmış, Buzzati'nin öyküleri bir bakıma olduğundan daha değersiz, başka kalıplar içine sıkışmış olarak görülmüştür:

[...] 1900'lerin başında İtalyan Edebiyat dünyasında önceleri beğeni görmemiş ve yalnızlığa terk edilmiştir. Üslubu süslü olmaktan uzak olup, yapıtları belli bir mesaj taşıdığı için olsa gerek, İtalya'da ciddiye

---

⁸ Lazzarin, Stefano, "Nani sulle spalle dei giganti. Buzzati e la grande tradizione del fantastico" *Italianistica: Rivista di letteratura italiana Dergisi*, C.31, S.1, Ocak-Nisan 2002, s. 103-119.

alınmamış, buna karşın Fransız eleştirilenlerin beğenisini kazanmıştır. İtalyan eleştirilenler Buzzati'nin yapıtlarını kronik ve masal arası bir konuma yerleştirerek “öykücükler” olarak nitelemiş, yazarın Kafka taklitçisi olduğunu öne sürmüşlerdir.⁹

Alıntıda da belirtildiği gibi, kısmen olumsuz eleştiriler daha ziyade İtalya'da ağırlık kazanmış, yazar İtalya dışındaki edebiyat camiasından daha olumlu eleştiriler almış, kendi vatanının ötesinde daha fazla beğeni toplamıştır. Fakat daha sonra, özellikle *Tatar Çölü* adlı eserinin büyük ilgi görmesiyle ülkesinde de okunmaya, ün kazanmaya başlamış olan yazarın başarısı giderek artmış, İtalya'da da ödüller alarak önemli yazarlar arasında yerini almayı başarmıştır. Ancak geç gelen bu ilgiye rağmen, denebilir ki, Buzzati de yaşarken hak ettiği değeri göremeyen ve değeri öldükten sonra anlaşılan yazarlardan olmuştur.

Buzzati'nin öykülerinde yoğun olarak gördüğümüz temalar okuru günlük yaşantısında da huzursuzluğa, iç sıkıntısına itebilecek duygular üzerine kuruludur. Daha önce de sözü edildiği gibi, bu duygu ve düşünceler genellikle sıradan, gerçeklikle doğrudan bağlantılı, başlangıçta tamamen fantastik olmayan ve yaşanabilme ihtimali de oldukça yüksek bir olayla, basit bir girişle öykülerde kendini gösterir; ardından yazarın usta kalem ile normalin ötesine doğru gelişim ve ilerleme kaydeder. Buzzati tüm bunları yaparken, tıpkı kullandığı isimlerin yaygınlığı gibi, yalın ve herkesin anlayabileceği bir dil kullanır, böylece ulaştığı kitle de genişler. Yazarın kendi düşüncesine göre de ele alınan konu fantastik ve normalin ötesinde bir konu olduğunda dili basit tutmak gerekir. Bu denli yalın bir dil kullanmasına karşın, edebi eserlerinde ulaştığı başarı ve insanların ona gösterdiği beğeni de onun ne kadar usta bir yazar olduğunu göstermektedir:

---

⁹ Özkan, Nevin, “Dino Buzzati: Yaşamı ve Sanatı”, *Littera Dergisi*, C.6, S.78, 1995, s. 80.

[...] Dili süslü ve yapay değildir. Bu güncel dille yazar anlatım gücünü kanıtlar. Öyküler bütününde, kurgu ve çözüm oyunu içinde en alışlagelmiş sözcük bile çelişkili bir anlam kazanır. Gizem, hayal veya korku sembolüne dönüşür. Dino Buzzati, böylece, gerçeküstü durumlarda şaşırtıcı sonuçlara ulaşabilmek için karmaşık bir üslubun gerekmediğini gösterir. Neden-sonuç arasındaki mantık ilişkisi yıkılarak doğa yasalarına duyulan güven yok olduğunda, çözülemezle, en olanaksızla, “absürd”le yüzyüze kalındığında en sıradan sözcük bile gizemli bir anlam çağrıştırabilir.¹⁰

Buzzati'nin öyküleri, okurda tedirginlik yaratır, tekinsiz duygular uyandırır. Yazar bu duyguları aktarırken olabildiğince yalın bir anlatı tarzı benimser. Öykülerinin arka planındaki olaylar genelde kendi hayatından izler taşır, kendisi de bunu verdiği röportajlarda söylemekten çekinmez. Fantastik türe ilgisi ve kendi anılarının anlatılarına yansımaları hakkında şunları dile getirir:

Fantastik olana olan eğiliminin nedeninin, tüm insan eğilimleri gibi, çocukluk deneyimlerimle bağlantılı olduğuna inanıyorum. Ailem, yaşadığım yerler ama her şeyden önce çocukluk hatıralarım. En baskınları, Milano'dan, oldukça kuzeyde bir yer olan Belluno'ya gittiğim yaz mevsimi anılarım: Dağlar benim üzerimde olağanüstü bir etki bıraktı. Elbette aldığım eğitim ve okuduğum kitapların da katkısı oldu. Ayrıca evde bize Kuzey ile ilgili İtalya'da pek az bilinen hikayeler anlatan Alman bir hanım vardı. Ve sonra Hoffman, Poe... [...]¹¹

---

¹⁰ Özkan, Nevin, a.g.m., s.80

¹¹ <http://www.dinobuzzati.it/abecedario.php>

Buna ek olarak, konuların gerçek hayatla bağlantılı olması onları yazarın gözünde değerli kılar. Hem yazar hem de çizer olarak eserlerindeki şahsi deneyimlerini okurun görmesi mümkündür. Fantastik türe eğiliminin çocukluk anılarına dayandığını belirten Buzzati'nin eserlerinin neredeyse hepsinin karamsar bir yanı, insanı çeken yapısı vardır, “tekinsiz”in kapsamına alınabilecek pek çok öyküsü bulunan yazar, eleştirilenlerce Kafka'ya benzetilmesinde de önemli ölçüde etkili olan bu karamsarlığının kendisinde her zaman var olmuş bir özellik olduğunu belirtir:

Neredeyse içgüdüsel olarak karamsarım. Ve bu karamsarlığın benim için üzücü deneyimlerden doğmadığını düşünmekteyim. Fakat yine de, sanki hazin ve kötü bir şey olacakmış gibi, bu duyguyu hep hissettim. Özellikle sessiz ve huzurlu bir yerdeysem, örneğin kırsalda, her an feci bir şey olacak hissine kapılıyorum, bilmiyorum, Dünya'ya düşüp onu yıkan bir ateş topu, bir göktaşı gibi.¹²

Görüldüğü üzere, Buzzati'nin kendisinin de dile getirdiği gibi karamsar oluşu, çocukluk anıları, Belluno bölgesinin coğrafyası, mesleki yaşantısı eserlerini büyük ölçüde etkilemiş, yazma etkinliğine yön vermiştir. Örneğin ölüm, eserlerinde sıklıkla görülen bir olgudur. Hayatının erken dönemlerinde en yakınlarından birini kaybetmiş olması ve savaşlarda pek çok ölüm görmüş olması hiç şüphesiz bu durumda etkilidir. Yine savaş muhabirliği yapmış olması ve kendisinin de orduda askeri görevlerde bulunmuş olması eserlerinde sıklıkla asker karakterler kullanmasında, arka planda askeri oluşumların, hikayelerin mevcut olmasında etkili olmuştur. Edebi eserlerinin yanında yaptığı resim

---

¹² <http://dinobuzzati.it/abecedario.php>

çalışmalarına bakılacak olursa da, aynı şekilde otobiyografik öğeleri kolayca görmek mümkündür.

Tüm bu özellikler neticesinde, Buzzati'yi bu bağlamda incelemeye, üzerine çalışmaya değer kılan önemli noktalardan biri de sözü edilen, herkesin başına gelebilecek bu olayları nasıl normalin ötesine taşıdığı ve okurda ne şekilde tekinsizlik uyandırdığıdır. Bizzat yazarın kendi yaşanmışlıklarından esinlendiği öyküleri, doğal olarak pek çok okurun da kendi hayatından izler bulmasına katkı sağlar ve böylece Buzzati'yi evrensel bir boyuta taşır:

Onun şiirsel dünyası, tüm zamanlara ve mekanlara ait olabilecek varlıkları ve sorunları gözler önüne serer. Yarattıkları, yer ve zamanla sınırlı değildir. Ruh halleri, karakterler, durumlar bireyselin ötesine geçer ve evrensel olan semboller değerini kazanır. Bu nedenle Dino Buzzati, yirminci yüzyıl edebiyatında seçkin bir yere sahip ve sahip olmaya da devam edecek.¹³

Görüldüğü üzere Buzzati, herhangi bir yere, zamana, politik bir görüşe veya döneminin yükselişte olan edebiyat akımlarına bağlı kalarak eserler vermek yerine, her vakitte ve her yerde geçerliliğini ve etkinliğini koruyabilecek eserler vermeyi tercih eder.

Yazar ayrıca kalıpların dışında bir fantastik anlatım tarzı benimser. “Normal” gibi görünen olaylardan yola çıkarak gizemli bir anlatım ile okurda belirsizlik duygusu yaratır ve öykülerini bu şekilde “normalin ötesine” taşır. Kullandığı yalın dil, olay örgüsündeki gerçek olabilecek olayların sıradanlığı gibi etmenler de okurda kolayca tekinsiz hisler oluşmasına sebep olur.

---

¹³ Castiglione, Pierina Borrani, “Dino Buzzati.” *Italica Dergisi*, C.34, S.4, 1957, s. 195.

III. TEKİNSİZ KAVRAMI VE TEKİNSİZ DUYGULAR

Dino Buzzati'nin Öykülerinde Tekinsiz Duygular başlıklı bu tez çalışmasında ele alınacak tekinsiz duygular şunlardır: “Ölüm, korku, bekleyiş, umutsuzluk, pişmanlık”. Tekinsiz duygular olarak nitelendirilen bu kavramlar Dino Buzzati'nin eserlerinde sıklıkla yer almaktadır. Söz konusu bu duygular, kimi zaman edebi eserlerin isimleri kimi zaman öykülerin ana teması kimi zaman da yazarın şahsi deneyimlerinin yansımalarıdır.

Sözü edilen tekinsiz duygulara tek tek bakacak ve öyküleri açıklamada kullanacağımız yönleri ile inceleyecek olursak, öncelikle S. Freud'un tekinsiz (*unheimlich*) kavramına değinmek yerinde olacaktır. Freud, ilk kez E. Jentsch tarafından ortaya atılan bu kavramı 1919 yılında yazmış olduğu *Das Unheimliche* (Tekinsiz) başlıklı makalesinde yeniden ele alarak şu şekilde açıklar: “[...] tekinsiz, korku yaratan şeylerin eskiden beri bilinen ve yabancı olmayan bir şeye geri uzanan türüdür.”¹⁴

Alıntıda da belirtildiği üzere tekinsiz, kişiye tamamen yabancı ve bilinmez olan bir duygu değil, aksine, bilinenle oldukça sıkı bağlantısı olan bir duygudur. Kişide korku duygusu uyandıran olaylar veya durumlar bu kişinin zihninde daha önceden bildiği, tanıdığı olay veya durumlarla doğrudan bağlantılıdır. Yine bununla ilgili olarak Freud şunu eklemektedir: “[...] tekinsiz gerçekte yeni ya da yabancı bir şey değil ama akıl için bildik ve köklü olan ve yalnızca bastırma süreciyle akla yabancılaştırılmış bir şeydir.”¹⁵ Bu durumda tekinsiz için, hiç bilinmeyen durumların değil, çok eskiden bilinen fakat unutulmuş, bastırılmış ya da kişi farkında olmadan gerçekleşmiş durumların insan zihnindeki belirsizliği sebebiyle yarattığı kaygı, korku ve dehşet duygusudur denebilir.

---

¹⁴ Freud, Sigmund, Sanat ve Edebiyat, çevirenler: Dr. Emre Kapkın - Ayşen Tekşen, Payel Yayınları, 2016, İstanbul, s.326.

¹⁵ Freud, a.g.e., s.347.

“Tekinsiz” kelimesi Freud’un yaptığı gibi Almanca aslına bakılarak etimolojik açıdan incelenecek olursa bu “kişiye tanıdık olma” bağlantısı daha iyi gözlemlenir: *unheimlich* kelimesi *heimlich* kelimesinden türemiştir ve *heimlich* ise “evcil”, “yerli”, “tanıdık”, “bildik” gibi anlamlara gelir, bu durumda *unheimlich* de “tanıdık, yerli olmayan”, “yabancı olan” gibi anlamlara gelecektir. Fakat *heimlich* kelimesinin Almancada aynı zamanda *unheimlich* ile benzer şekilde kullanıldığı örnekler, sözlükte ikinci anlamının karşılığı olarak verilen kelimeler arasında “gizemli”, “gizli”, “büyülü”, “karanlık” gibi kelimelerin de olduğunu görülür:

[...] II. Gizli, başkalarının bilmemesi için gözden kaçırılan, başkalarından saklanan. *Heimlich* bir şey yapmak örneğin birinin ardından; *heimlich* çalmak; *heimlich* toplantı ve randevular; birisinin yenilgisine *heimlich* bir hazla bakmak; *heimlich* iç çekme ya da ağlama; sanki gizlenecek bir şey varmış gibi *heimlich* davranmak; *heimlich* aşk ilişkisi, aşk, günah; *heimlich* yerler (terbiyeli olmak gereği gizlemek zorunda olduğumuz yerler) [...] “Eğer açıkça ve kendi isteği ile vermezse *heimlich* ve zorla alabiliriz.” “*Heimlich* ve gizlice oluşturulmuş renkleri doğal haliyle gösteren bir teleskopları vardı.” “Bundan böyle artık aramızda *heimlich* hiçbir şey olmamasını istiyorum.” [...].¹⁶

Bu bağlantı ile ilgili olarak Freud farklı dillerde de bu iki kelimeyi incelemiş ve yaptığı araştırmalar sonucu şu kanıya varmıştır: “[...] Dolayısıyla *heimlich* sonunda karşıtı olan *unheimlich*’le buluşana dek çifte değerlilik doğrultusunda gelişen bir anlama sahip bir sözcüktür. *Unheimlich* şu ya da bu biçimde *heimlich*’in bir alt türüdür.”¹⁷

---

¹⁶ Freud, a.g.e., s. 329-330.

¹⁷ Freud, a.g.e., s.332.

Dolayısıyla, teze konu olan öykülerde irdelenecek tekinsiz duygular da insana tamamen yabancı olmayan duygular olup genellikle görmezden gelmek istenilen ya da saklanılan ve nihayet açığa çıkmış olmaları sonucu kişide tekinsiz hissiyatı uyandıran durumlardır: “*‘unheimlich’ gizli ve saklı kalması gereken ama ortaya çıkmış her şeye verilen addır. (Schelling).*”¹⁸ “*O halde bu durumda da ‘unheimlich’ bir zamanlar ‘heimisch’, bilindik olandır; ‘un’ öneki bastırmanın bedelidir.*”¹⁹

Diğer bir deyişle, denebilir ki, aşına olduğumuz her durum, mekân, kişi veya olay sırf tanıdık ve yerel olduğu için sanıldığı kadar güvenli olmayabilir. Bu durumda tekinsize ulaşmak için tanıdık yerlerden uzaklaşmaya gerek de yoktur.

Freud, söz konusu kavramı incelerken etimolojik yaklaşımın ardından bazı yazarlara ve onların öykülerine değinerek tekinsiz hissettiren durumları açıklamaya çalışmıştır. Bu bağlamda incelediği öykülerin genelinde tekinsiz olarak görülen pek çok olgunun yanında dikkati en çok çeken durumlar arasında “ölüm”, “korku”, “bilinmeyene duyulan korku-kaygı” ve “kişiye (ölümcül) zarar verme ihtimali olan şeylerin yarattığı tekinsizlik” sayılabilir.

Ölüm, her canlının yaşamının en kaçınılmaz gerçeği olmasına karşın gündelik yaşantıda hakkında en az konuşulan konuların başında gelir. Bunun sebebi elbette ölümün kişide neredeyse her zaman korku, kaygı ve huzursuzluk gibi olumsuz duygular oluşturmasıdır. Bir canlının, kendi hayatının sonunun gelmekte olduğunu şüphesiz ki tekinsizlik hissetmeden düşünmesi mümkün değildir. Bu nedenlerdir ki ölüm teması sık sık korku ve tedirginlik oluşturmaktadır. Tekinsiz duyguların başında gelen ölüm, Dino Buzzati’nin öykülerinde de yoğun olarak gördüğümüz temalardan biridir. Buzzati bir röportajda bu konuda fikri sorulunca şöyle cevap vermiştir:

---

¹⁸ Freud, a.g.e., s.330.

¹⁹ Freud, a.g.e., s.351.

Şüphesiz bu (ölüm) her zaman takıntılarımdan biri olmuştur: zamanın geçmesi ve ölümcül bir şekilde yaklaşan ölüm. Öte yandan, özellikle hayatta ilerlerken, büyük şaşkınlığının sebeplerinden biri, insanların ölüm kesinlikle yokmuş gibi yaşamasıdır.

Genelde herkes bana hep sitem eder: “Eh, ama, ölüm, ölüm hakkında yazmaya devam ediyorsun, başka bir şey yazmıyorsun”. Fakat temelde bu konu -bana öyle geliyor ki- sanatsal ve edebi açılardan var olan en önemli temadır. Gerçekten de denilebilir ki, bu, diğerlerinden daha mühim olan tek gerçek meseledir.²⁰

Yazarın da belirttiği gibi insanlar, ölüm sanki hiç yokmuş veya hiç onların başına gelmeyecekmiş gibi davranmaya meyillidir. Söz konusu durum da okuru tekinsizin “*akıl tarafından çok eskilerden beri bilinen ancak bastırılma yoluyla gizlenmiş*” açıklamasına götürür. Tezin sonraki bölümlerinde ele alınan öykülerde de bir başkasının ya da kendi ölümünün yaklaşmakta olduğunu fark eden insanda oluşan yoğun kaygı ve korku hızlıca ve açıkça kendini göstermektedir.

Korku, birçok farklı sebepten kaynaklanabilmekte olup tekinsizliğin en yoğun hissedildiği duygulardandır. Bu tez çalışmasında incelenecek öyküler arasında “korku” duygusunun ana kavram olarak alındığı anlatılarda ise bu korkunun kaynağı daha çok bilinmezlikten doğan korku olduğu görülmektedir:

[...] İnsanda kök salmış en eski ve en derin duygu korkudur ve korkunun en eski ve en güçlü türü bilinmeyenden korkmadır. [...] Korkunun farklı kökenleri olabilir: Daha önce olmuş ve tekrar olabileceği düşünülen bir şeyden korkulabilir, ama belki de klasik fantastik anlatıların en tipik

---

²⁰ <http://corradofarina.altervista.org/pagine/buzzati.htm>

korkusu bilinmeyenle, bilinmeyenle ve tam da bu sebeple korku uyandıran şeylerle bağlantılıdır.²¹

Söz konusu duruma kısaca değinmek adına, bir örnek olarak, çalışmada irdelenen ilk öykü olan *Yedi Kat* adlı öyküde başkahraman ne olduğunu bilmediği bir hastalık sebebiyle yattığı hastanede, yine nedenini bilmeden kendi ölümüne doğru ilerler. Daha sonra *Dünyanın Sonu* adlı öyküde birdenbire gökyüzünde beliren bir şekil sebebiyle tüm insanlar büyük bir korkuya kapılır çünkü bu beliren cismin ne olduğunu ve ne yapacağını bilmezler. *Bir Damla* adlı öyküde ise bilinmeyene karşı hissedilen korku oldukça yoğun olarak görülür, bir binada ters yöne hareket etmekte olan bir su damlası bu binada yaşayan herkesi korkutmaktadır, damlanın ne yapmakta olduğu bilinemediğinden insanlar dehşet içerisinde. *Fareler* adlı öyküde ise yine ne istediği tam olarak bilinmeyen farelere karşı duyulan aşırı bir korku duygusu öyküye hakimdir. Son olarak, *Pelerin* adlı öyküde de oğlunu bekleyen bir anne nihayet oğluna kavuştuğunu sanmaktadır ancak dışarıda oğlunu bekleyen ve kim olduğu bilinmeyen bir kişi daha vardır. Bu durum annede kaygı ve korku yaratır. Tüm bu “bilinmeyene duyulan korku” nun ortak yanı ise kişinin temelde kendisine veya yakınlarına zarar geleceğini düşünüyor olmasıdır.

Ölüm düşüncesine ek olarak, Buzzati için belirleyici kavramlardan biri de bekleyiş. Bekleyiş, pek çok farklı çeşidi olan ve bir şekilde umut etmek ile bağlantılı olan bir kavramdır. İnsan hayatında bekleme eyleminin yer almadığı anlar çok sınırlıdır. Nitekim, insanın varoluşuna bakıldığında, hayatın kendisi bir şeyleri bekliyor olmakla geçer. Bu bekleyişler elbette olumlu ve sonu mutlu biten bekleyişler de olabilir. Buzzati'nin öyküleri ve Freud'un tekinsiz kavramının birleşiminde ise bekleyişler genel olarak düşünüldüğünde acı verici ve hüznüldür. Nitekim, beklenen şey ise çoğunlukla ölümdür.

---

²¹ Gazich, a.g.m., s.27-28.

Buzzati'nin eserlerinde yer alan, bir başka dikkat çekici tema da umutsuzluktur. Umutsuzluk, başlı başına olumsuz bir duyguya işaret eder. Bir şeye karşı ümidin kalmadığını, gelecek olanın gelmeyeceğini, kötü olanın düzelmeyeceğini, iyileşmeyeceğini belirtir. Bu noktada altını çizmek gerekir ki, beklemek ile yakından ilişkilidir umut ve umutsuzluk. Umudun sonu gelip umutsuzluğa dönüştüğünde, başlangıçta kendisi için umut olan durum/kişi veya olayı bekleme eylemi de artık olumsuz ve tekinsiz bir hal alır.

Tüm bunlara ek olarak, Buzzati'nin sıklıkla işaret ettiği bir nokta da insan yaşamını şekillendiren pişmanlık düşüncesidir. Pişmanlık, kelime anlamı ile de “olumsuz bir netice alındığında hissedilen bir duygu” olarak belirtilir. Buzzati'nin öykülerinden teze konu olan *Dünyanın Sonu* başlıklı öyküde yoğun olarak gözlemlenen pişmanlık duygusu, insanların geçmiş yaşantılarında yaptıkları bazı şeylerin yanlış olduğunu sonradan anlaması fakat bunları geri almalarının elbette mümkün olmamasıyla doğan pişmanlıkları, dünyanın sonunun geldiğini sanmalarıyla kendilerinde büyük bir kaygı ve panikle birlikte korkuya yol açarak tekinsiz bir his oluşturmaktadır.

IV. DINO BUZZATI'NİN ESERLERİNDE TEKİNSİZ DUYGULARIN İNCELENMESİ

Daha önce incelenen Freud'un tekinsiz kavramı ve kısaca değinilen tekinsiz duygular bu başlıkta Buzzati'nin öyküleriyle ilişkilendirilerek, detaylı bir şekilde analiz edilecektir.

Buzzati poetikasında yer alan söz konusu tekinsiz duyguların incelemesi Türkçede *Tanrı'yı Gören Köpek* adıyla yayımlanmış ve yirmi iki öyküden oluşan derlemeden seçilmiş beş öykü üzerinden ve öykülerde söz konusu tekinsiz duyguların yer alma sıklıklarına -yoğunluklarına- göre yapılacaktır. Bir kez daha altını çizmek gerekirse, tezin konusu, XX. yüzyıl İtalyan edebiyatının en önemli ve dünyaca tanınmış yazarlarından biri olan Dino Buzzati'nin aşağıda belirtilen öykülerinde geçen tekinsiz duyguları saptayarak, bu duyguları yazarın hayatı ve bazı felsefi görüşler²² çerçevesinde incelemektir. Bu çerçevede bu tez çalışmasında incelenecek öyküler şunlardır: *Yedi Kat* (1937), *Dünyanın Sonu* (1944), *Bir Damla* (1945), *Fareler* (1953), *Pelerin* (1968).

Bu bağlamda, *Yedi Kat* adlı öykü umut ve umutsuzluk, ölüm, korku ve bekleyiş duyguları üzerinden; *Dünyanın Sonu* adlı öykü korku ve pişmanlık üzerinden; *Bir Damla* adlı öykü bilinmezlikten doğan kaygı ile bağlantılı korku duygusu üzerinden; *Fareler* adlı öykü umutsuzluk ve korku duyguları üzerinden; *Pelerin* adlı öykü ise bekleyiş, umut ve umutsuzluk duyguları üzerinden irdelenecektir. Zira adı geçen öykülerdeki ortak duygu ve temalar, -tek tek stilistik olarak incelenmese de-, esas olarak Buzzati'nin anlatım tarzını da göstermektedir.

---

²² Felsefi görüşler ile anlatılmak istenen hem Buzzati'nin üzerinde etkisi olan düşünceler hem Buzzati'nin duygu ve düşüncelerini açıklamada anahtar olabilecek kavramlar, düşüncelerdir. Bu nedenle de, öykülerin stilistik özelliklerinden ziyade, tez çalışmasının işaret ettiği duyguların incelenmesine öncelik verilmiştir.

IV.a. Yedi Kat

1937 yılında İtalya'da yayımlanan ve Türkçede *Tanrı'yı Gören Köpek* adlı derlemede yer alan *Yedi Kat* adlı öykü incelendiğinde yoğun olarak bekleyiş, hastalık, umut ve umutsuzluk, korku ve ölüm duygularının yer aldığı görülür. Bu öyküde temelde sıradan bir adamın oldukça basit görünen bir hastalık için, sırf bu hastalığın tedavi ediliyor olması sebebiyle ün kazanmış olan bir hastaneye tedavi amacıyla başvurması ve bu “basit” durumun kendisi için içinden çıkılmaz bir hale gelerek onu ölüme kadar sürüklemesi anlatılır. Hemen herkesin başına gelebilecek bir olayı Buzzati, sözü edilen tekinsiz duygular aracılığı ile okura aktarır. Buna istinaden öyküde dikkat çeken ilk öge hastanenin yapısı ve hastane-hastalık-korku arasındaki ilişkidir:

Binayı uzaktan seçince -bir tanıtım broşüründe fotoğrafını görmüş olduğu için hemen tanıdı- Giuseppe Corte çok iyi bir izlenime kapıldı. Yedi katlı beyaz yapı, biraz otel havası uyandıran düzenli girintilerle bezenmişti. Etrafı yüksek ağaçlarla çevriliydi.

Daha ayrıntılı bir inceleme yapılmak üzere, kısa bir muayeneden sonra Giuseppe Corte yedinci ve en üst kattaki ferah bir odaya yerleştirildi. Eşyalar, halılar açık renkli, temizdi, koltuklar tahtaydı, minderler çok renkli kumaşlarla kaplanmıştı. Oda kentin en güzel mahallelerinden birine bakıyordu. Her şey rahat, sıcak, güven vericiydi.²³

Yedi katlı olan hastanede, katlar hastaların durumlarının ağırlığı ile ilişkilidir. Yedinci kattaki hastaların durumu hafif, birinci kattakilerin ise son derece ağırdır, katların “güven vericilik” ve “ferahlık” seviyeleri de aynı şekilde değişkenlik göstermektedir. Bu nedenledir ki, yedinci katın oldukça sakin ve konforlu olmasına karşılık birinci kat bir o

---

²³ Buzzati, Dino, *Tanrı'yı Gören Köpek*, çev. Rekin Teksoy, Can Sanat Yayınları, 2019, İstanbul, s. 35.

kadar kasvetlidir. Mobilyalar, ışıklandırma, odaların büyüklüğü gibi durumlar mekanların tekinsizlik seviyesini doğrudan etkiler. Bu açıdan bakıldığında Buzzati, hastaneyi ve katların yapılarını tasvir ederken onların tekinsizlik seviyesinin anlaşılmasına olanak tanır. Hiç şüphesiz, Buzzati için bu kat düzenlemesi ve Dante'nin cehennemi arasında bir bağ mevcuttur. Katların ve hastalıkların değişimi, Dante'nin cehennemini anırtır bir şekilde ilerler.

Öyle ki, hastanenin mimarisi üst kattaki hastaların alt kattakileri görmesine imkân sağlamaktadır. Üst kattakiler bu sayede kendilerini daha mutlu hissetmektedirler. Alt kattaki hastaların çok daha kötü durumda olduklarını, onların ölüme, kendilerinin ise taburcu olmaya daha yakın olduklarını bildiklerinden dolayı, hastalığa karşı nispeten olumlu yaklaşım sergilemektedirler:

Bir benzeri olmayan bu sistem, hizmeti çok kolaylaştırdığı gibi, hafif bir hastanın, ölüm döşeğinde bir arkadaşının yakınlığından rahatsız olmasını da engelliyor, her kata tekdüze bir hava sağlıyordu. [...] Her kat, kendine özgü kurallarıyla, özel gelenekleriyle küçük bir dünya gibiydi.²⁴

Alıntıda da görüldüğü üzere yedi katın her birinde hastanın durumu farklı seviyelerde olduğundan tedavi yöntemleri de değişmektedir ve bu sebeple her katta ayrı bir hastane gibi doktorlar ve hastalar kendi kuralları çerçevesinde yaşamaktadırlar. Söz konusu durum her ne kadar tedaviyi kolaylaştırırsa da hasta olan kişi için her bir kat değişimde öncelikli olarak bilinmezliğe işaret etmektedir.

Örneğin Giuseppe Corte de hastaneye ilk geldiğinde yedinci katta ve halinden oldukça memnun iken, hastalığı ilerledikçe ve doktorlar onu alt katlara almaya başladıkça öfkelenir ve bir alt katın işleyişine uyum sağlamakta zorluk çeker. Görüldüğü üzere,

---

²⁴ Buzzati, a.g.e., s.36.

hissettiği öfke ve alt katın kurallarına karşı olumsuz tutumunun başlıca sebebi Corte'nin hastalığının ilerlediğinin ve dolayısıyla ölümün yaklaştığının da bilincinde olmasıdır. Bu noktada açımlayıcı olarak S. Freud'un "tekinsiz" kavramı ile ilintili olarak "ölüm" düşüncesine dair şu çıkarıma değinmek faydalı olacaktır: *"Neredeyse hepimiz bu konuda vahşiler gibi düşündüğümüzden ilkel ölüm korkusunun hala içimizde güçlü olması ve herhangi bir kışkırtma karşısında yüzeye çıkmaya her zaman hazır olması şaşırtıcı bir şey değildir."*²⁵

Doktorlar, Giuseppe Corte'yi zamanla bir alt kata almak durumunda kalırken bunun tamamen mecburiyetten olduğunu, bulunduğu katta yer kalmadığını veya çok zor durumda başka birinin geldiğini, onun yatağını yeni gelene vermenin nezaket gereği olduğunu, kendisinin hastalığı ile ilgisi olmadığını söylemektedirler, ayrıca da doktorlar, indiği her katta, o kattaki diğer tüm hastalardan daha iyi durumda olduğunu Corte'ye bildirmektedirler:

[...] Ama değişiklik tıbbi bir gerekçeye dayanmıyor ki, ne demek istediğinizi çok iyi anlıyorum, iki çocuğundan ayrılmak istemeyen bir kadının isteğinin yerine getirilmesi söz konusu yalnızca... [...] Bir kez beşinci kata gelince, Giuseppe Corte'nin zayıf da olsa tek avantajı, hekimlerin, hastabakıcıların, hastaların ortak kararıyla, durumunun bu katta herkesten daha hafif sayıldığını öğrenmek oldu.²⁶

Tüm bu telkinlere karşılık hastanın öfkesi ve ölüm korkusu azalmamaktadır. Tekinsizlik bu noktada korku, endişe, panik ve geleceğe dair belirsizlikten doğan bir kaygı duygusuyla bağlantılıdır. Hatırlanacak olursa Freud'un da belirttiği gibi, temel özellikleri bakımından *"[...] tekinsiz her zaman kişinin içinde çıkış yolunu bilmediği şey"*

---

²⁵ Freud, a.g.e., s. 349.

²⁶ Buzzati, a.g.e., s.39, s.43.

*olur*²⁷. Söz konusu kaybolmuşluk duygusunu *Yedi Kat* başlıklı öyküde Giuseppe Corte'nin şu cümlesinde görürüz: *"Peki öyleyse," dedi Giuseppe Corte, kendini bir boşlukta hissederek, "siz hangi kata koyardınız beni?"*²⁸

Alıntıda da görüldüğü üzere tekinsizin yarattığı kaybolma/umutsuzluk hissi Buzzati'de "kendini boşlukta hissetmek" ifadesi ile verilmiştir. Corte, artık hastalığının durumunu anlayamamakta, doktorlara güvenini kaybetmektedir, yine de yapabileceği bir şey olmadığından katının bir kez daha değiştirilmesi durumunu kabul etmektedir. Bir alt kata götürüleceği kararını her duyduğunda daha da sinirlenir, bağırmaya başlar, doktorların onun dediklerini dinlemiyor olması da ayrıca canını sıkmaktadır, kendi hayatı üzerinde pek bir sözü kalmamış gibidir. Durum bu şekilde ilerledikçe kaygı ve korkusu doğal olarak artmakta, hastanede uzun süre kalmayı gerektiren bir hastalık söz konusu olduğunda herkesin hissedebileceği gibi açık bir çaresizlik hissetmekte, önünü, geleceğini görememeye başlamaktadır. Bu konuyla ilgili olarak edebiyat-psikoloji bağlamında çalışmalara imza atmış ve Buzzati'nin öykülerinde görülen duyguları profesyonel çalışma konusu yapmış İtalyan Psikiyatrist Eugenio Borgna'nın görüşüne yer vermek uygun olacaktır:

Hele hastalık hastane ortamında tedavi edilmeyi gerektiriyorsa, kendimizi normal hayattakinden çok daha farklı psikolojik ve insani durumlar içinde buluruz. İnsan artık kendi gününü programlama özgürlüğünden yoksundur; doktor ve hemşirelerin vereceği kararlara tabi olmak zorundadır; kaldı ki doktor ve hemşireler, hastalanınca aniden kırılabilir ve zayıf düşen insanları gerçek anlamda dinlemeye ve anlamaya her zaman meyilli de değildirler.

---

²⁷ Freud, a.g.e., s.327.

²⁸ Buzzati, a.g.e., s.45.

Kendini özgür hissetmeme, özgür olmama hali, kolay kolay kaçınılamayacak kadar acılı bir deneyimdir.²⁹

Borgna'nın da açıkladığı üzere, hastane içerisinde kapalı kalmış olmak ve Corte'nin durumunda dışarı çıkabilmek bir yana, kaçınılmaz sona ilerlediğini bilerek yaşamak, özgürlüğünün kısıtlanmış olması kişide görmezden gelmeyi imkânsız hale getirecek denli yoğunlukta bir kaygıya, umutsuzluğa ve acıya sebep olur.

Görüldüğü üzere, Buzzati *Yedi Kat* adlı öyküde başkahraman Giuseppe Corte aracılığı ile insan için en tekinsiz durumu yaratan ölüme dair bir anlatı sunar ve okura tekinsiz duyguları etkili bir şekilde aktarır.

---

²⁹ Borgna, Eugenio, *Ruhun Yalnızlığı*, çev. Meryem Mine Çilingiroğlu, Yapı Kredi Yayınları, 2019, İstanbul, s.155.

IV.b. Dünyanın Sonu

1944 yılında İtalya'da yayımlanan ve Türkçede *Tanrı'yı Gören Köpek* adlı derlemede yer alan *Dünyanın Sonu* adlı öyküde gökyüzünde bir sabah ansızın beliren ve ne olduğu anlaşılamayan yumruk benzeri cisimden kaynaklanan korku duygusu yoğun olarak yer almaktadır. Bu olağandışı cismin insanlar tarafından kıyamet gününün gelmiş olduğu şeklinde yorumlanması üzerine büyük bir telaş, panik ve yaşadıkları hayatın son gününde, geçmiş yaşanmışlıklarına dair hissettikleri pişmanlık çerçevesinde öykü gelişir:

Bir sabah saat ona doğru, kentin üstünde, gökyüzünde kocaman bir yumruk belirdi; sonra ağır ağır bir pençe gibi açıldı ve kocaman bir uğursuzluk tavanlığı gibi, öyle kıpırtısız kaldı. Taşa benziyordu ama taş değildi, ete benziyordu, et değildi, bulutu da andırıyordu ama bulut da değildi. Tanrı'ydı; dünyanın sonu gelmişti.³⁰

Buzzati'nin öyküsünün dikkat çekici yönü, bahsi geçen cismin ne olduğu hakkında esasında kimsenin kesin bir bilgisinin olmamasıdır. Bu noktada korkunun kaynağı olan yumruk-pençe insanlar tarafından kıyamet ile ilişkilendirilir ve neredeyse tüm inançlarda var olan kıyamet olgusu, ta ki o gün gerçekten gelinceye dek zihinlerinin bir köşesinde gömülü olarak durmakta, bu tanımlanamayan cisim ile birlikte ise tekinsiz bir şekilde açığa çıkmaktadır. Durumun tam olarak neden tekinsiz olduğunu anlamak için Freud'un şu sözlerine yer vermek uygun olacaktır:

[...] eklemek istediğim bir nokta daha var; çünkü özel bir vurguyu hak ettiğine inanıyorum. Bu, düş gücü ile gerçeklik arasındaki ayırım silindiğinde, şimdiye dek düşsel olarak değerlendirdiğimiz bir şey

---

³⁰ Buzzati, a.g.e., s.95.

önümüzde gerçek olarak ortaya çıktığında ya da bir simge simgeleştirdiği şeyin tüm işlevlerini üstlendiğinde sık sık ve kolaylıkla bir tekinsiz etkinin ortaya çıkmasıdır.³¹

Freud'un bu çıkarımından da anlaşılacağı şekilde; Buzzati'nin öyküsündeki insanlar için gökyüzündeki yumruk kıyamet imgesinin somutlaşmış bir biçimde görünmesidir. Bu da tekinsiz bir durum yaratmaktadır. Kıyamet günü düşüncesi öyküdeki insanların tamamında gökyüzündeki cismin belirmesiyle yeniden ortaya çıkar, nitekim, eskiden beri bildikleri bir olgu zihinlerine geri döner. Bu kıyamet imgesinin görünür kılınmış olması da onlarda tedirginlik ve buna bağlı olarak tekinsizlik duygusu yaratır.

Sonun geldiğinin düşünülmesi neticesinde, insanların işledikleri günahlar yüzünden duyduğu pişmanlık, herkesin telaş, kaygı ve korkuya kapılmasına, daha fazla geç olmadan çözüm arayışıyla paniklemesine sebep olur:

“Bir papaz! Bir papaz!” diye bir yerlerden bağırıldığı duyuldu. İnsanlar yıldırım gibi yolunu kestiler, kaçmasını önlediler. “Günahlarımızı çıkar, günahlarımızı çıkar!” diye bağıyorlardı. [...] genç kız, zaman kalmayacak diye telaşlanıyordu. [...] İnsanların içinde anlatılmaz bir kaygı büyüyordu.³²

Alıntıda da görüldüğü üzere insanlar kendi sonlarının gelmekte olduğunu zannettikleri için büyük bir kaygıya kapılmakta ve ne yapacaklarını tam olarak bilemeden oradan oraya gitmektedirler. Gökyüzünde beliren cismin neden orada olduğunu ve ne yapabileceğini bilmiyor olsalar da kendilerine zarar vereceğinden emin oldukları için

---

³¹ Freud, a.g.e., s.350-351.

³² Buzzati, a.g.e., s.97-98.

Freud'un bahsettiği ölüme karşı duyulan ilkel korkuyu ve dehşeti belirgin bir şekilde duyumsamaktadırlar.

Bu noktada yumruk benzeri cisim pek çok açıdan tekinsizin kapsamına girer; kişinin kendine zarar vereceğini düşündüğü bir duruma, kişiye, canlı veya cansız herhangi bir varlığa karşı hissettiği korku, kaygı ve bilinmezlik sonucu oluşan tekinsizlik; önceden bilinen fakat zamanla bastırılarak akıldan uzaklaştırılmış bir imgenin fiziksel bir gerçeklikte insanın karşısına çıkması sonucu oluşturduğu tekinsizlik, belirsiz olan şeylerin yarattığı tekinsizlik bunlardan bazılarıdır.

Nihayetinde, öykünün çıkış noktası, belirsizlikten kaynaklanmakla birlikte, varış noktasında tekinsiz duyguların, insana dair kırılğanlıkların ve hassasiyetlerin ağır bastığı görülür.

IV.c. Bir Damla

1945 yılında İtalya’da yayımlanan ve Türkçede *Tanrı’yı Gören Köpek* adlı derlemede yer alan *Bir Damla* adlı öyküde, belirsizlikten doğan yoğun bir korku duygusu hakimdir. Öyküde, alışlagelmişin dışında hareket eden bir su damlası, bir binanın merdivenlerini inmek yerine çıkmaktadır:

Bir su damlası merdivenin basamaklarını çıkıyor. Duyuyor musun? [...]
Yerçekimi yasasına uyup dikey olarak düşen, sonunda da herkesin bildiği, hafif bir şıp sesi çıkaran damlaların tersine, basamak basamak yukarıya gidiyor. Onlara uymuyor: Kocaman yapının E harfli merdivenin boşluğu boyunca yavaş yavaş yükseliyor.³³

Öykünün henüz en başında görüldüğü üzere dikkat çeken nokta su damlasının “herkesin bildiği”nin tersine ve yerçekimi yasasına uymadan yukarıya gitmesidir. “Normal” olarak nitelendirilen bir durumun aksi gerçekleşmekte olduğundan, bu durumu fark eden tüm apartman sakinleri su damlasının ne yapmakta olduğunu, -kötü bir şey olmasa dahi-, bilmedikleri için korkmakta ve onu duydukları ve duymadıkları her an paniğe kapılıp tedirgin olmaktadır:

Hafif adımları bir eşiğe ulaştığı izlenimi doğduğunda yürekler çarpıyor.
Çok şükür, durmuyor. İşte, şıp şıp diye uzaklaşıyor, üst kata doğru.
Asmakattaki kiracıların artık güvencede olduklarını düşündüklerini kesinlikle biliyorum. Damlanın artık kapılarının önünden geçtiğini, bir daha kendilerini rahatsız etmeyeceğini sanıyorlar, başkalarının ise,

---

³³ Buzzati, a.g.e., s.85.

sözgelimi altıncı katta oturan benim, kaygılanmak için nedenlerimiz var
ama bu onları ilgilendirmiyor.³⁴

Görüldüğü üzere, bu noktada, su damlası yalnızca “normalin dışında” davranmakta olduğu için korku salmaktadır. Diğer bir deyişle “tekinsiz” bir unsurdur ve buna bağlı duygular meydana getirmektedir. Buzzati’nin üzerinde durduğu asıl önemli nokta ise belki de insanların bu damlayı tanımlayamaması ve ne olduğunu anlayamaması ile ortaya çıkan duygulardır. Damlayı yalnızca duymakta, amacının ne olduğunu bilmemektedirler. Dolayısıyla damlanın kendilerine zarar verip vermeyeceğinden de emin olamazlar.

Burada tekinsizliği meydana getiren başlıca unsur hiç şüphesiz su damlasının olağan dışı hareketidir. Doğa yasalarına dahil olan, kesin olarak bilinen bir olgunun tam tersinin gerçekleşiyor olmasını insan mantığı kavrayamaz ve gerçekliği aniden alt üst olan kişi doğrudan korkuya ve kaygıya kapılır. Hemen her gün insan hayatının içinde olan basit ve neredeyse her zaman oldukça masum bir varlıktır halbuki bu su damlası. “*Nasıl olur da bir apartman dolusu insanı geceleri uyuyamaz hale getirir?*” sorusu hem Buzzati’nin hem de okurun zihnini meşgul eder.

Apartman sakinlerinin su damlasından korkmasının bir nedeni de onun kendi başına, belki de bir bilince sahip olarak hareket edebiliyor olmasıdır. Freud’un da belirtmiş olduğu gibi, bağımsız devinim gücüne sahip olduklarını kanıtladıklarında³⁵ cansız nesnelere tekensizleşir. Normal şartlarda kendi bilinci olmayan cansız varlıkların sebep olduğu tekensizlik duygusu için Freud, makalesinde ayrıca şu cümleye yer vermiştir: “*Jentsch, bir nesnenin canlı ya da cansız mı olduğuna ilişkin entelektüel bir belirsizlik olduğunda ve cansız bir nesne canlı bir nesneye fazlasıyla benzer hale*

---

³⁴ Buzzati, a.g.e., s.86.

³⁵ Freud, a.g.e., s.350.

*geldiğinde tekinsiz duygular uyandırmaya özellikle elverişli bir koşulun yaratıldığına inanır.*³⁶

Buzzati öyküde söz konusu su damlasının hiçbir şeyi simgelemediğini, sıradan bir su damlası olduğunu söyler, yukarıda bahsedilen normalin dışında hareket ediyor olması dışında bir özelliği olmadığını ve tam da bu yüzden korkutucu olduğunu aktarır:

Öyleyse -diye direniyorlar- bir alegori olmasın? Sözgelimi ölümü simgeleyen? Ya da bir tehlikeyi? Ya da akıp giden yılları? Hiçbiri değil sayın baylar, yalnızca bir damla, ama merdivenlerden yukarı çıkıyor.

Ya da daha incelikli bir biçimde düşleri, özlemleri mi vurgulamak istiyor? Mutluluğun bulunduğu sanılan, özlenen uzak ülkeleri mi? Şiirsel bir şey mi kısacası? Değil, kesinlikle değil.

Ya da dünyanın en ucundaki, asla ulaşamayacağımız en uzak yerleri mi? Hayır değil, diyorum size, bu bir şaka değil, bundan çıkarılabilecek başka anlamlar da yok; söz konusu olan geceleri merdivenlerden çıkan bir su damlasıdır. Şıp şıp diye basamaktan basamağa. Korkunun nedeni de bu.³⁷

Öyküde, alıntıda da görüldüğü üzere, Buzzati'ye göre bahsi geçen su damlası hiçbir özel anlam taşımamaktadır, yalnızca basit bir damladır fakat sözü edilen su damlası onu gece vakti apartmanda duyan kişiler için son derece gizemli bir varlıktır. Çünkü damlayı net bir biçimde, sözgelimi ışıқта veya gündüz vakti, göremezler ve duyamazlar. Bu durum da onlarda oldukça karanlık ve tekinsiz hisler uyandırmada yeterli olur. Tekinsiz kavramının ikinci anlamlarından olan gizemli, büyülü ve karanlık olma durumu bu noktada su damlasına yüklenmiş özelliklerdendir.

---

³⁶ Freud, a.g.e., s.339.

³⁷ Buzzati, a.g.e., s.87-88.

Damlanın merdivendeki hareketlerini duyan insanlar ise kendi evlerinde olmalarına karşın güvende hissetmezler. Bu noktada tekinsizin, karşıtı olan “evcil, tanıdık ve bildik, eve ait olan” ile birleştığı durum akla gelir. Ancak, belirtmek gerekir ki, bu durum her daim geçerli değildir; Dino Buzzati de “ev” kavramının her zaman güven duygusu ile örtüşmeyebileceği konusunda şunları söyler:

[...] Bu ev çok temel bir şeydir [...]. Ruhlar, hayaletler, doğadaki varlıklar, Elfler... İşte, oradaki şeyler... Geceleri koridordan kim geçiyor? Fareler mi, yoksa günah içinde ölen yaşlı büyükbaba mı?... Ve doğruyu söylemek gerekirse, neden evin gizemi aslında ormandan daha derin? Çünkü evde çok fazla insan yaşadı. Ve bu insanlar -bu konuda tartışılacak çok az şey var- duvarlarda bir şeyler bıraktılar.³⁸

Yazarın da bahsettiği üzere ev, içinde önceden yaşamış tüm insanlar ve onların anılarıyla birlikte bazı zamanlarda kişide (tıpkı Buzzati’nin de kendi çocukluğunda San Pellegrino’daki evinde olduğu gibi) tekinsiz bir yer hissiyatı uyandırabilir. Özellikle eve dışarıdan bir müdahale durumu varsa ve bu müdahaleci öyküdeki gibi bir bilinmeyen ise kişinin korku ve kaygı duyguları daha da artar.

Nihayetinde, insan anlamlandıramadığı şeylerden de, zararsız olma ihtimali çok yüksek olsa bile, korkar, kesinliği bilemediği durumlar karşısında tedirgin olur. Daha önce de sözü edilen tekinsiz kavramının en belirgin şekilde ortaya çıktığı nokta söz konusu damlanın yol açtığı bilinmezlik, belirsizliktir.

---

³⁸ Garrido, Elisa M., “Brevi considerazioni sulla familiarità perturbante di Dino Buzzati: Una animalesca metamorfosi terrificante”, *Quaderns d’Italià Dergisi*, S. 16, 2011, s. 170.

IV.d. Fareler

1953 yılında İtalya'da yayımlanan ve Türkçede *Tanrı'yı Gören Köpek* adlı derlemede yer alan *Fareler* adlı öyküde, öykünün başında bir tane olan fındıkfaresi her yıl çoğalarak bir fare sürüsüne sebebiyet verir. Öykünün temel yapısına bakıldığında, fareleri önce görmezden gelen ev sahibi Giovanni, zamanla büyüyen bu sorun karşısında umudunu yitirir ve fareleri ortadan kaldırmak için bulduğu çözümler işe yaramayınca kendini onların egemenliği altında bulduğu görülür.

Kahraman anlatıcı ve elbette ev sahibi aile Corio'lar için oldukça tanıdık olan, yaz tatillerini geçirdikleri bu ev, aniden tekinsiz bir yer haline gelir. Kendisini bu yaz neden çağırmadıklarını anlayamayan kahraman, Corio'lardan gelen mektubu okuduktan sonra durumu sorgulamaya başlar:

Dostum Corio'nun başına bir şey mi geldi? Doganella adlı, eski yazlık evinde neler oluyor? Kendimi bildim bileli, her yaz birkaç haftalığına çağırıldım beni. Bu yaz ilk kez çağırmadılar. Giovanni iki-üç satırlık bir mektup göndererek özür diledi. Örtülü bir biçimde zorluklardan, aile sorunlarından söz eden garip bir mektuptu; hiçbir açıklama içermiyordu.³⁹

Daha sonra arkadaşının geçmiş yaz tatillerinde ondan saklamaya çalıştığı ve dolayısıyla kendisine de mühim görünmeyen fareleri hatırlar. Ancak sözü edilen bu farelerin, başka bir ifadeyle tekinsizliğin, huzursuzluğun, Corio'ların kendi evinde, aşına olduğu dünyalarının içinde, yinelenen, rahatsız edici varlığı çok eskilere dayanmaktadır:⁴⁰

---

³⁹ Buzzati, a.g.e., s.147.

⁴⁰ Garrido, a.g.m., s. 169.

Ağaçların sessizliği içinde, nice güzel gün geçirmiştin evlerinde. Bugün ilk kez eski anılarım arasından, o zamanlar bana anlamsız, önemsiz gelen küçük olaylar su yüzüne çıkıyor. Birden geliveriyorlar aklıma. Sözgelimi çok gerilerde kalmış, savaştan çok önceki yıllardan birinden Corio'lara ikinci kez konuk gidişimden [...]"⁴¹

Görüldüğü üzere yazlık evin fare sorunu Giovanni'nin arkadaşının henüz ikinci gidişinde bile mevcuttur. O günkü hatırasında fındıkfaresini görünce hissettikleri için şöyle söyler: "[...] öyle sevimli, öyle zararsızdı ki."⁴² Sonraları ise durum, her yaz, biraz daha ürkütücü bir hal alır.

Öyküde fareler sürekli olarak çoğalır, bir başka ifadeyle sorun daha gözle görülür bir hale gelmeye ve katlanarak büyümeye başlar. Buna karşılık ev sahibi sorunun büyüme hızıyla doğru orantılı olarak onu çevresindekilerden saklamaya ve görmezden gelmeye çalışır. Farelerin varlığını evine misafir olarak gelen arkadaşından saklar ve durumu umursamıyor gibi görünür, önemsiz bir sorunmuş gibi göstermek için oldukça çok çabalar.

Huzursuz hissettiği bir durum karşısında önlem almayan (ya da alamayan) Giovanni başlangıçta farelerle iyi geçinmek istediğini söylese de aslında onları yok etmek ister. Fakat Giovanni'nin çabaları hiçbir sonuç vermez.

Genel olarak bakıldığında, tarih boyunca da insanlık tarafından fare genellikle kötü bir canlı olarak görülmüş, edebiyatta da çoğu zaman aynı şekilde kötülüğü temsil etmiştir: "*Tahıl yağmalayıcılar, hastalık yayıcılar, küçük canlıları yiyip bitirenler, çok hızlı üreyen güçlü bir tür, insan sağlığı için ciddi bir tehlike oluşturmuşlardır. Bu nedenle,*

---

⁴¹ Buzzati, a.g.e., s.147.

⁴² Buzzati, a.g.e., s.147.

en rahatsız edici düşmanlarımızdan birini temsil ederler ve çoğu zaman şeytani bir sembol olarak görülmüştür.”⁴³

Buzzati'nin *Fareler* adlı öyküsünde de karşımıza çıkan bir tekinsizlik simgesi olarak fareler, önce çözüm için eve getirilen kedileri yer, sonra evdeki kaynakları sömürmeye devam eder. Öldüğü söylenen büyükanne ve büyükbaba Corio da kediler ile aynı acı sonu yaşamıştır. Fareler birkaç taneyken de binlerce olduklarında da varlıklarını arkadaşından gizlemeye çalışan Giovanni bu durumu, bir başka ifadeyle gerçekliği, son ana dek kabul etmez.

Karakterin tek uğraşı ve düşüncesi her yerde fareler olmasına karşın, dışarıya bunu belli etmemeye çalışmaktır. Diğer bir deyişle var olan bir duyguyu saklama çabasıdır. Bu davranışın altında yatan sebep ise Giovanni'nin oğlunun da altını çizdiği üzere korkudur. Farelerin çoğalmış ve güçlenmiş olması Giovanni'yi korkutmaktadır ve bu korku neticesinde onların üzerine gitmek istememektedir:

Daha sonra, yine büyük oğlu Giorgio durumu açıkladı. [...] Önemsemiz olur mu? Tek derdi bu. Ama korkuyor, üzerlerine gitmemek daha iyi, diyor. Artık bir şey yapılamaz, çok büyüdüler, diyor... Tek çare evi yakmak, diyor... Sonra, bir de ne diyor biliyor musun? Gülünç bir şey. Onlara karşı çıkmak doğru değil, diyor.⁴⁴

Alıntıdan da anlaşıldığı üzere Giovanni büyük bir korku içerisinde ve oldukça umutsuz bir haldedir. Her yıl yeni bir yol ile farelerden kurtulmaya çalışsa da sonunda başarısız olur.

Öykünün hemen başında bir veya birkaç tane olarak sözü edilen fareler, diğer bir deyişle sorunlar veya kötülükler, zamanla büyüyerek öykünün sonunda herkese ve her

---

⁴³ Garrido, a.g.m., s. 170.

⁴⁴ Buzzati, a.g.e., s.150.

şeye karşı üstünlük kazanır. Neticede, yazlık evi kasvetli ve karanlık, tekinsiz bir mekân haline getirir.

Olaylar öyküde yavaş yavaş ilerleyerek okuru huzursuz eder, farelerin çoğalması durumu bir anda hızlı ve şiddetli bir biçimde gerçekleşmez, bu da rahatsız edici bir tekinsizlik atmosferinin oluşmasına ve peyderpey okuru sarmasına yardımcı olur.

Günlük hayatın basit problemlerini çözemeyen ve onları görmezden gelmekle yetinen Giovanni sonunda pes eder ve nihayet her şeyi sömüren fareler evi ve ev halkını da tamamen ele geçirir, Giovanni'nin eşini kendilerine köle yapar:

Signora Elena Corio'yu, dostumun karısını, o sevimli, güler yüzlü kadını gözücuyla görebilmiş. Mutfakta ocağın yanındaymış, üstü başı dökülüyormuş; kocaman bir kazanı karıştırırken, etrafında karınları acıkmış iğrenç fare sürüleri dört dönüyormuş. Çok bitkin, üzgün görünüyormuş. Adamın baktığını görünce, elleriyle umutsuz bir işaret yapmış, şöyle demek istemiş sanki: "Sıkmayın canınızı. Artık çok geç. Umut ışığı kalmadı bizim için."⁴⁵

Yukarıda verilen alıntıda görüldüğü üzere öykünün sonunda kendileri için umut kalmadığını belirten Elena Corio, evini saran kötülüğe karşı gelemmez ve ona teslim olur. Sorunu önceleri görmezden gelmeye ve gizlemeye çalışan aile nihayet kaçmaya çalıştığı sorunun kurbanı olur. Çıkış yolunu bulamadıkları bu huzursuzluk sonunda kendi sonlarını getirir, bir anlamda, kişilerin kendilerini tüketmesiyle son bulur.

---

⁴⁵ Buzzati, a.g.e., s.152.

IV.e. Pelerin

1968 yılında İtalya’da yayımlanan ve Türkçede *Tanrı’yı Gören Köpek* adlı derlemede yer alan *Pelerin* adlı öykü, “tekinsiz” kavramının en yoğun şekilde gözlemlendiği öykülerden biridir. Bu yoğunluk özellikle “bekleyiş, “umut” ve “umutsuzluk” kavramları çevresinde gelişmektedir. Buzzati’nin henüz ilk cümlesi bizlere öykünün ana temalarından birini işaret eder: “*Bitmek bilmeyen bir bekleyişin ardından, artık umut kesilecekken Giovanni evine döndü.*”⁴⁶

Alıntıda da görüldüğü üzere Buzzati’nin ilk vurgu yaptığı nokta bekleyiştir ve eylemin kendisini de “bitmek bilmeyen” ifadesi ile pekiştirmektedir. Böylece bekleyiş düşüncesi yazarın gözünde ön plana çıkmaktadır. Bu duygu, öyküde tekinsiz bağlamının çıkış noktasını oluşturur. Nitekim, söz konusu duygu hayatın önemli devindiricilerinden de biridir ve hayatın her yanında gözlemlenebilir.

Edebiyat ile yakından ilgilenen ve edebiyat-psikoloji bağlamında çalışmaları olan psikiyatrist Eugenio Borgna’nın *Bekleyiş ve Umut* başlıklı eserinde tanımladığı şekilde, “*Bekleyiş çok yönlü bir içeriği olan ve her birimizin yaşamını, yaşamımızın her bir dönemini dolduran psikolojik ve insani bir deneyimdir.*”⁴⁷

Ancak söz konusu duygu ile ilgili olarak Borgna’nın konuya ilişkin tanımlamasında şu noktalar da oldukça dikkat çekici ve aydınlatıcıdır:

O halde asla bitmeyen bekleyişler de vardır, anında filizlenip sönen bekleyişler de vardır: Kaygı ve huzursuzluk içinde tekrar tekrar yaşanan bekleyişler de vardır, bir nevi tekrar tekrar yaşanan bekleyişler de vardır: Mutlu olaylara odaklı bekleyişler de vardır, kaygı verici ve acı getirici

---

⁴⁶ Buzzati, a.g.e., s.69.

⁴⁷ Borgna, Eugenio, *Bekleyiş ve Umut*, çev. Meryem Mine Çilingiroğlu, Yapı Kredi Yayınları, 2015, İstanbul, s.74.

olaylara odaklı korkulu ve titrek bekleyişler de vardır: Umutla iç içe geçen bekleyişler de vardır, umutla hiçbir alakası olmayan bekleyişler de vardır: kendi kaderimizle ilgili bekleyişler de vardır, başkalarının hayatıyla ilgili bekleyişler de vardır: günden güne, saatten saate yenilenen ve de asla bitmeyen, anında gerçekleşecek gibi duran bekleyişler vardır: Somut bekleyişler de, soyut bekleyişler de vardır: dünyevi bekleyişler de vardır, metafizik bekleyişler de vardır. Yaşamaya devam etmemizi, hayatımızın anlamını yeniden bulmamızı sağlayan bekleyişler de vardır, geleceğe, istikbale açık olmayan umutsuz bekleyişler de vardır.⁴⁸

Buradan da anlaşılacağı üzere bekleyiş psikolojik açıdan da pek çok çeşidi olan ve kişinin beklediği şeye göre farklı anlamlara evrilebilecek olan bir duygudur. Buzzati'de ise bekleyiş hemen hemen her zaman olumsuz anlamlarında işlenmiştir.

Pelerin adlı öyküde öykünün ana kahramanı olan Giovanni bir pelerin giymektedir ve bu pelerini hiç çıkarmamaktadır. Belirtmek gerekir ki, Giovanni bir askerdir. Tahmin edilebileceği üzere, pelerinin altında ise yaralı bir beden ve kan vardır.

Bu noktada dikkati çeken öğelerden biri de kahramanın ismidir; altını çizmek gerekir ki *Tatar Çölü* adlı eserde de baş kahraman olan askerin ismi Giovanni'dir. Yine *Tatar Çölü*'nde de sonsuz gibi görünen bir bekleyiş teması söz konusudur. *Pelerin* adlı kısa öyküdeki asker Giovanni bu açıdan *Tatar Çölü* ile ilişkilendirilebilir.⁴⁹

Giovanni'yi iki yıldır bekleyen annesi oğlunun yalnız dönmediğini öğrenince pencereden dışarı bakar ve onu "bekleyen" kişinin de bir pelerini olduğunu görür. Tüm sevincinin arasında birden bir acı ve korku hisseder. İtalyan psikiyatr Eugenio Borgna'nın *Bekleyiş ve Umut* başlıklı eserinde aktardığı üzere, "*Bekleyiş, elbette ki, zamana, mihenk taşı mahiyetindeki geleceğe bağlıdır: Hayatın, günlük hayatın bir parçasıdır ve her*

---

⁴⁸ Eugenio, *Bekleyiş ve Umut*, s.75.

⁴⁹ Bu çalışma öyküler üzerine odaklandığından, *Tatar Çölü* romanı kapsam dışı bırakılmıştır.

*zaman değilse de, genellikle bekleyişin gölgesi olan, bekleyişi her bir ifadesinde izleyen kaygının eşliğinde bulunur. Kaygısız bekleyiş yoktur [...]*⁵⁰

Şüphesiz, yaralı Giovanni'yi bekleyen ölümdür, aslında o çoktan ölmüş olan bir askerdir ancak annesine veda etmek için, ebediyen gitmeden evvel, evine gelmiştir: “*Il Mantello*” (Pelerin) öyküsünde önce tamamen somut ve normal görünen, ancak daha sonra doğa yasalarını çiğneyen bir görüntü söz konusudur. Burada verilmek istenen mesaj, sevgi ile güvenin, (duygusal) bağlılıkla saflığın yaşam ve ölüme ilişkin yasaları yıkabilecek güçte olduğudur.⁵¹

Öyküde Giovanni, annesi ve kardeşlerinden bir pelerin ile kanlı bedenini saklamaya çalışır Giovanni. Asker oğlunu bekleyen annenin öykünün başındaki bekleyişi Borgna'nın tanımlamasından yola çıkacak olursak “umutla iç içe geçen” bir bekleyiş iken, kardeşlerden birinin abisinin pelerini kaldırması üzerine yaralı ve kanlı bedenini gören annenin bekleyişi bu noktada artık “*kaygı verici ve acı getirici olaylara odaklı korkulu ve titrek bekleyiş*” e dönüşür. Ölümü beklediğini anlayan anne için oğlunun eve dönüşü artık mutlu bir olay olmaktan çıkmış ve tekinsiz bir olaya dönüşmüştür.

---

⁵⁰ Eugenio, Bekleyiş ve Umut, s. 76.

⁵¹ Özkan, Nevin, a.g.m., s.80.

SONUÇ

Dino Buzzati'nin Öykülerinde Tekinsiz Duygular başlıklı bu tez çalışmasında yazarın, öykülerinde sıklıkla kullandığı “ölüm, korku, bekleyiş, umutsuzluk ve pişmanlık” gibi “tekinsiz duygular” olarak adlandırdığımız kavramlar incelenmektedir. Çağdaş İtalyan Edebiyatı ve İtalya’da fantastik edebiyat denilince akla gelen ilk isimlerden olan Dino Buzzati’nin eserlerinde bu kavramları ustalıkla kullanmasında okuduğu yazarlar, kendi hayatında yaşadığı olaylar ve kişiliği etkili olmuştur. İkinci Dünya Savaşı sırasında muhabirlik yapması, babasını henüz on dört yaşındayken kaybetmesi, Kafka, Poe ve Hoffman gibi fantastik, gotik ve korku türlerinde eserleri bulunan yazarları okuması, Buzzati’nin kendi eserlerinde de karamsar bir havanın hâkim olmasına önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Dünyaya geldiği ve daha sonra yaz tatillerinde gitmeye devam ettiği San Pellegrino kasabasının coğrafi özellikleri ve Buzzati’nin burada bulunduğu dönemlerde, özellikle çocukken, hissettiği duygular da öykülerinin karanlık havasının kaçınılmaz sebeplerinden olmuştur. Ormanların gizemi, ıssız bahçelerden ve geceleri evin büyük koridorlarından gelen sesler, kasabadaki Alman bir kadının kendisine anlattığı hikayeler genç Buzzati’de her an bir felaket olacakmış hissi yaratmış, kendisinin de belirttiği üzere bu karamsarlık adeta onun karakteri haline gelmiştir. Dolayısıyla yazdığı öykülerde de bu duygular yoğun bir şekilde yer almıştır.

Yaşadığı dönemde kendi ülkesinde önceleri pek de ciddiye alınmayan, pek fazla talep görmeyen ve hatta taklitçi olmakla suçlanarak eleştirilen yazar, İtalya dışında daha büyük ilgi görmüştür. Tanınmasında en büyük rolü oynayan romanı *Tatar Çölü* Almanca, Fransızca gibi dillere tercüme edilmiş, İtalya’da da beğeni toplamıştır.

Bu tez çalışmasında ise Buzzati’nin kısa öykülerinden oluşan ve dilimizde *Tanrı’yı Gören Köpek* başlığıyla yayımlanmış derlemeden alınan *Yedi Kat*, *Dünyanın Sonu*, *Bir Damla*, *Fareler* ve *Pelerin* adlı beş öykü, İtalya’da yayımlanma sırasına göre

kronolojik olarak incelenmiştir. Böylelikle yazarın dönem dönem yaşadığı duyguların edebiyatına yansımalarının da öne çıkarılması amaçlanmıştır.

Yazarın hayatından izler taşıyan bu öykülerde okurda tekinsizlik hissi uyandıran duyguların incelenmesi kapsamında öncelikle Sigmund Freud'un Türkçeye "Tekinsiz" olarak çevrilen *Das Unheimliche* adlı makalesinden yola çıkılarak tekinsiz kavramının ne olduğuna, hangi durumların ne şartlarda tekinsiz olduğuna değinilmiştir. En kısa ve en sade haliyle "gerçekte yeni ya da yabancı bir şey değil ama akıl için bildik ve köklü olan ve yalnızca bastırma süreciyle akla yabancılaştırılmış"⁵² şeklinde tanımlanabilecek tekinsiz kavramı, bu çalışmada incelenen öykülerde yoğun olarak gözlemlenmektedir.

Öykülere bakılacak olursa, *Yedi Kat* adlı öyküde hafif bir hastalık belirtisi gösterdiği için sadece bu hastalığın tedavi edilmesinden dolayı ün kazanmış bir hastaneye giden Corte'nin ölüme doğru çaresizce sürüklenişi ve bu durum karşısındaki öfkeli çaresizliği; *Dünyanın Sonu* adlı öyküde yine *Yedi Kat* öyküsünde olduğu gibi ölüm korkusu içinde kaygı ve korkuya kapılan insanların kıyamet gününün geldiğini düşünceleriyle hissettikleri pişmanlık ve panik içindeki çözüm arayışları; *Bir Damla* adlı öyküde bir binada yukarı doğru çıktığı duyulan ve normal şartlarda cansız bir varlık olması gereken bir su damlasının bağımsız hareket ediyor gibi görünmesiyle apartman sakinlerinde yarattığı korku; *Fareler* adlı öyküde sorunları görmezden gelen bir ailenin onlarla baş edemeyip sorunlara teslim oluşu ve son olarak *Pelerin* adlı öyküde yaralanarak ölmüş bir askerin ailesi ile vedalaşmaya geldiğinde annesinin durumu anlaması üzerine duyduğu derin üzüntü ve korku duyguları incelenmiştir. Söz konusu tüm bu duygular, Buzzati için sadece bir esin noktası değil, hayata dair anlatılması gereken temel değerlerdir.

---

⁵² Freud, a.g.e., s.347.

Buzzati, eserlerinde sözü edilen tekinsiz duyguları okura sade bir dille aktarır, öyküleri genellikle gündelik hayatın normal olayları gibi görünen olaylarla başlar. Daha sonra bu olayların içinde görülen ve tez çalışmasında “normalin ötesi” şeklinde tanımlanan fantastik öğelerle anlatı zenginleşir ve tekinsiz duygular kapsamında ele alınan kavramların anlatıya dahil edilmesiyle okur bir iç huzursuzluk hissi ile kendini öykülerin dünyasında bulur.

Tüm bunlara ek olarak tekinsiz duygular kapsamında ele alınan bekleyiş, umut-umutsuzluk, kaygı, korku, ölüm, pişmanlık gibi duyguların yorumlanmasında, İtalyan psikiyatru Eugenio Borgna'nın *Bekleyiş ve Umut* ile *Ruhun Yalnızlığı* başlıklı eserlerinden yararlanılmıştır. Bu eserlerinde Borgna, sözü edilen duygu durumlarının insanda oluşturduğu hisleri bir psikiyatri başhekimisi olarak derinlemesine ve bilimsel açıdan incelemiştir.

Neticede, Dino Buzzati'nin, bu tez çalışmasına konu olan öykülerinde yoğun bir şekilde görülen bu duygular, Freud'un “tekinsiz”i ile Borgna'nın psikoloji alanındaki çalışmaları sentezlenmeye çalışılarak incelenmiştir. Zira Buzzati'nin eserlerinin ana unsuru insanın içinde bulunduğu ruh hali ve insanı bu dünyada mevcut kılan duygular ve duygulanımlardır. Özellikle duyguları, Buzzati insan benliğinin bir yansıması olarak düşünürken, aslında edebiyatının amacını da gözler önüne sermektedir: İnsanın kırılğanlığının hikayesi.

Sonuç olarak, arka planında Buzzati'nin deneyimleri ve kişiliği görülen, okurda rahatsız edici bir huzursuzluk hissi uyandıran bu öykülerin, Freud'un makalesinde bahsettiği tekinsiz kavramıyla doğrudan ilişkili olduğu ve tekinsiz duyguları yoğunlukla içinde barındırdığı görülmektedir.

ÖZET

Çağdaş İtalyan edebiyatının en önemli isimleri arasında bulunan Dino Buzzati, edebiyat, resim, müzik, tiyatro gibi pek çok farklı sanat dalıyla ilgilenmiştir. Eserlerinde günlük hayatın sıradan olaylarını fantastik öğelerle ustaca birleştirip sade bir dille okura aktarmış, anlatı fantastik ise dilin yalın olması gerektiğini ve kendisi için önemli olanın eleştirilenlerin beğenisini kazanmak değil okura ulaşmak, onu etkilemek olduğunu dile getirmiştir.

Buzzati'nin hem edebiyat hem de diğer sanat dallarında vermiş olduğu eserleri kendi hayatından izler taşımaktadır. Kişiliğinin her zaman biraz karamsar olduğunu belirten Buzzati, eleştirilenlerce sıklıkla Kafka'ya benzetilmiştir. Nitekim öykülerinde de bu karamsarlık açık bir şekilde görülmektedir.

Dört ana bölümden oluşan bu tez çalışmasında, öyküleri neredeyse her zaman huzursuz bir olay içeren ve okuru rahatsız eden konulardan oluşan Buzzati'nin, Türkçeye *Tanrı'yı Gören Köpek* adıyla çevrilen ve öykü derlemesi olarak yayımlanan kitabından seçilmiş *Yedi Kat*, *Dünyanın Sonu*, *Bir Damla*, *Fareler* ve *Pelerin* başlıklı öyküleri Sigmund Freud'un "tekinsiz" kavramı ile ilişkilendirilerek incelenmiştir.

Tez çalışmasının birinci bölümünde Dino Buzzati'nin hayatı ve eserlerine kısaca değinilmiştir. Böylece incelenen öykülerin yazarın kendi yaşantısıyla bağlantı olduğu göstermek amaçlanmıştır. İkinci bölümde ise fantastik edebiyat türü ile yazarın bağından bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde tezin ana konusu olan "tekinsiz" duygulara, öncelikle tekinsiz kavramının açıklaması yapılarak değinilmiştir. Dördüncü bölümde ise Buzzati'nin yukarıda adı geçen öyküleri alıntılarla desteklenerek "tekinsiz" kavramı kapsamında incelenmiştir.

Öyküleri incelemede S. Freud'un *Tekinsiz* adlı makalesinin yanı sıra, İtalyan psikiyatru Eugenio Borgna'nın psikoloji üzerine yaptığı bilimsel çalışmalarından ve çeşitli yazarların makalelerinden yararlanılmıştır.

Sonuç olarak bu tez çalışması ile tekinsiz kavramı hakkında ve Dino Buzzati'nin öykülerinde bu kavramın hangi duygular ve olaylar yoluyla aktarıldığı konusunda okura bilgi vermek hedeflenmiştir.

ABSTRACT

Dino Buzzati, one of the most important writers of contemporary Italian literature, was interested in many different branches of art such as literature, painting, music and theatre. In his works, he ably combined the ordinary events of daily life with fantastic elements and conveyed them to the reader in plain language. He also said that if the narrative is fantastic, the language should be simple and the important thing for him is not to gain the appreciation of the critics, but to reach the readers and impress them.

His works in both literature and other branches of art bear traces of his own personal life. Buzzati, who states that his personality has always been a bit pessimistic, has often been compared to Kafka. As a matter of fact, this pessimism is clearly seen in his stories.

In this thesis, which consists of four main parts, Buzzati's stories, which almost always consist of topics that involve an unsettling event and that make the reader uncomfortable, are selected from the book translated into Turkish as *Tanrı'yı Gören Köpek* (The Dog Who Saw God) and published as a short story collection. These stories, titled *Seven Floors*, *The end of the World*, *A Drop*, *Mice* and *The Cloak*, were analyzed in relation to Freud's concept of the "uncanny".

In the first chapter of the thesis, the life and works of Dino Buzzati are briefly mentioned. Thus, it is aimed to show that the analyzed stories are related to the author's own life. In the second chapter, the place of the author in the genre of fantastic literature is mentioned. In the third chapter, the uncanny emotions, which are the main subject of the thesis, are mentioned by firstly explaining the concept of the "uncanny". In the fourth chapter, Buzzati's stories mentioned above are tried to be summarized with quotations and examined within the scope of the "uncanny" concept.

In analyzing the stories, besides S. Freud's article called “Uncanny”, the scientific studies on psychology of Italian psychiatrist Eugenio Borgna and articles by various authors were used.

As a result, with this thesis, it is aimed to give information to the readers about the concept of the uncanny and how this concept is conveyed in Dino Buzzati's stories.

KAYNAKÇA

Atchity, Kenneth, “Time in Two Novels of Dino Buzzati”, **Italica Dergisi**, C.55, S.1, 1978, s. 3-19.

Ayyıldız, Bülent, “Il Concetto Del Viaggio Nell’Aldilà E ‘Viaggio Agli Inferni Del Secolo’ Di Buzzati”, **Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, C.7, S.13, Ocak 2017, s. 209-224.

Ayyıldız, Bülent, “Savaşın Anlamsızlığı, İnsanın Anlam Arayışı: Dino Buzzati’nin ‘Pelerin’i.”, **Uluslararası Savaş ve Kültür Sempozyumu**, Amasya Üniversitesi. Baskı Tarihi: Aralık 2017, Ankara.

Borelli, Luigi C., “Osservazioni su Dino Buzzati”. **Italica Dergisi**, C.33, S.2, Haziran 1956, s. 93-101.

Borgna, Eugenio, **Bekleyiş ve Umut**, Çev. Meryem Mine Çilingiroğlu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2015.

Borgna, Eugenio, **Ruhun Yalnızlığı**, Çev. Meryem Mine Çilingiroğlu, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2019.

Buzzati, Dino, **Le notte difficili**, Oscar Mondadori, Milano, 1971.

Buzzati, Dino, **Opere scelte**, Arnoldo Mondadori Editore, Milano, 1998.

Buzzati, Dino, **Tanrıyı Gören Köpek**, Çev. Rekin Teksoy, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2019.

Cancalon, Elaine D., “Spatial Structures In The Narrative Of Dino Buzzati”, **Forum Italicum Dergisi**, C.11, S.1, Mart 1977, s. 36-46.

Castiglione, Pierina Borrani, “Dino Buzzati.” **Italica Dergisi**, C.34, S.4, 1957, s. 195-201.

Dell'Aquila, Giulia, "Cronaca di una visione: Dino Buzzati e Hieronymus Bosch", **Italianistica: Rivista di letteratura italiana Dergisi**, C.38, S.3, Eylül-Aralık 2009, s. 131-142.

Finco, Aldo, "Buzzati fumettista e pittore" **Romance Notes Dergisi**, C. 29, S. 3, 1989, s. 191-194.

Finco, Aldo, "Buzzati's Poetic Solitude" **The South Central Bulletin Dergisi**, C.43, S.4- Studies by Members of SCMLA, 1983, s.105-106.

Fornacca, Daisy, "Dino Buzzati", **Books Abroad Dergisi**, C.25, S.1, 1951, s. 19-20.

Freud, Sigmund, **Sanat ve Edebiyat**, Çev. Dr. Emre Kapkın, Ayşen Tekşen Kapkın, Payel Yayınları, İstanbul, 2016.

Garrido, Elisa M., "Brevi considerazioni sulla familiarità perturbante di Dino Buzzati: Una animalesca metamorfosi terrificante", **Quaderns d'Italià Dergisi**, S. 16, 2011, s. 165-174.

Gazich, Novella, **Racconti fantastici italiani e stranieri**, Principato, Milano, 1994.

Geerts, Walter, "Il nucleo narrativo-programmatico nei racconti di Buzzati", **Italica Dergisi**, C.53, S.1, 1976, s. 3-7.

Giannetto, Nella, **Il sudario delle caligini: significati e fortune dell'opera buzzatiana**, Leo S. Olschki Editore, Firenze, 1996.

Lazzarin, Stefano, "Intorno a qualche nome di Buzzati", **Italianistica: Rivista di letteratura italiana Dergisi**, C.32, S.1, Ocak-Nisan 2003, s. 39-56.

Lazzarin, Stefano, "Modelli e struttura del racconto catastrofico-apocalittico in Buzzati" **Italianistica: Rivista di letteratura italiana Dergisi**, C.35, S.1, Ocak-Nisan 2006, s. 105-124.

Lazzarin, Stefano, “Nani sulle spalle dei giganti. Buzzati e la grande tradizione del fantastico” **Italianistica: Rivista di letteratura italiana Dergisi**, C.31, S.1, Ocak-Nisan 2002, s. 103-119.

Lazzarin, Stefano. “Gli scrittori del novecento italiano e la nozione di ‘fantastico’” **Italianistica: Rivista Di Letteratura Italiana Dergisi**, C. 37, S. 2, 2008, s. 49-67.

Lepschy, Giulio, “Fantasia e Immaginazione” **Lettere Italiane Dergisi**, C.39, S.1, 1987, s. 20-34.

Özkan, Nevin, “Dino Buzzati: Yaşamı ve Sanatı”, **Littera Dergisi**, C.6, S.78, 1995, s. 78-86.

Parisi, Luciano, “Dino Buzzati: L'ambiguità della fantasia”, **Forum Italicum Dergisi**, C.39, S.1, Mart 2005, s. 83-99.

Reza, Matthew, “Oltre il confine: la dilatazione dei paradigmi di realtà nei racconti fantastici di Dino Buzzati” **Italianistica: Rivista Di Letteratura Italiana Dergisi**, C. 44, S. 3, 2015, s. 127-139.

Savelli, Giulio, “Una struttura del destino in Buzzati”, **MLN Dergisi**, C.108, S.1-Italian Issue, Ocak 1993, s. 125-139.

E-Kaynaklar

<http://acikradyo.com.tr/sanat-uzun-ilham-sonsuz/tekinsiz-1-bolum>

http://dinobuzzati.it/la_vita.php?id=3

<http://dinobuzzati.it/abbeccedario.php>

<https://www.turkedebiyati.org/fantastik-edebiyat.html>

<http://corradofarina.altervista.org/pagine/buzzati.htm>

<https://www.hypercritic.org/read/literature/dino-buzzati-sessanta-racconti-fantastic-reality-1958/>

Görsel Kaynaklar

1. <https://artslife.com/2020/05/09/dino-buzzati-lo-scrittore-che-preferiva-dipingere/>
2. <http://dinobuzzati.it/album.php>
3. <http://dinobuzzati.it/album.php>
4. <http://dinobuzzati.it/album.php>